

Не чакайте ехото,
абонирайте се за
вестник "Ехо"

Брой 6 (1978) Година LXII, ISSN-0205-0943

юни 2021 г.

Цена 1 лв.

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

Каталожен № 255

ПРОЯВИ ОТ КАЛЕНДАРНИЯ ПЛАН НА БТС

Обиколка на Етрополска Стара планина - 19-20 юни, ТД „Старопланински турист“ - гр. Етрополе

Ден на интензивното ходене - юни, БТС, ТД „Черноморски простори“ - Варна

Поклонение на гроба на кан Кубрат „Кубрат събира потомците си“ (8 дни) юни, БТС, ТД „Черноморски простори“ - Варна

Изкачване на връх Руен, юни, ТД „Свищи плаз 2013“ - гр. Златица

Празник на слънцето през най-дългия ден в годината на мегалитния обект „Люляково светилище“ - 20 юни, ТД „Средногорец“ - гр. Брезово

Изкачвания на 10-те планински първенци на България - 19-26 юни, Клуб „Нови хоризонти“, ТД „Родни балкани“ - Варна, ТД „Орлово гнездо“ - Казанлък

Шести национален поход на туристите ветерани „Троянски Балкан - по пътеките на Апостола“ - 13-16 юли, БФТВ

Зелени градски лагери „Млад турист 2021“ за деца от 1 до 6 клас - 14-25 юни, 28 юни - 9 юли, 12-23 юли, 9-20 август, ТД „Родни балкани“ - Варна

Нощен поход и маратон „Верея 2021“ - 26-27 юни, ТД „Сърнена гора“ - Стара Загора

Национален туристически поход по европейска магистрала Е-3: връх Ком - нос Емине (за 3 дни едновременно старт по 9 отсечки, на които е разделен маршрутът) - 2 - 4 юли, ТД „Старопланински турист“ - Етрополе и ТД „Узана“ - Габрово

Осма регионална туристическа прова „С буйна кръв опознай Лудогорието“ - 3-4 юли, ТД „Буйна кръв“ - гр. Разград

Традиционно изкачване на връх Руен, 4 юли, ТД „Осогово“ - Кюстендил

„Желязната завеса“ - поход по билото на Беласица (Папредица-Лопово) - 4 юли, ТД „Калабак“ - гр. Петрич

Национален туристически поход „По пътя на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа“ - 16-18 юли, ТД „Узана“ и БТС

Национален туристически поход Плевен - Карлово „По стъпките на Апостола“ - 184 години от рождението на Васил Левски - 13-19 юли, Общински комитет „Васил Левски“, ТД „Кайлъшка долина“ - гр. Плевен, Община Плевен, БТС, ТД „В. Левски“ - гр. Карлово

XXIII - и национален туристически поход „Черноморски бряг 2021“ - 17-21 юли, ТД „Черноморски простори“ - Варна

XX-ти Възпоменателен туристически поход-преклонение „По пътя на четата на Цанко Дубошанов“ - 23-25 юли, БТС, инж. Милка Караджова

По стъпките на четата на Стоил Войвода - 31 юли - 1 август, БТС, ТД „Стоте войводи“ - гр. Сливен

Ден на интензивното ходене юли, БТС, ТД

Международен маршрут Е-8 - 9-25 юли, Клуб „Нови хоризонти“, ТД „Родни балкани“ - гр. Варна

Възпоменателен поход по повод 145 години от гибелта на Никола Войновски - 24 юли, ТД „Узана“ - гр. Габрово, ТД „Амбарица 1912“ - гр. Троян, Клуб на запасните офицери - гр. Троян, НД „Традиция“ и ТД „Росица-Мазалат“ - гр. Севлиево

Изкачване на Гоцев връх в чест на Илинденско-Преображенското въстание - 23 - 24 юли, ТД „Момини двори“ - гр. Гоце Делчев

Инициатива „Първи стъпки под водата“ - 25-30 юли, Морски клуб „Приятел на морето“, ТД „Родни балкани“ - гр. Варна

Международно състезание по ориентирание за купа „Родопей“ - юли, ТД „Родопей“ - с. Ягодина

Изкачване на връх Молдовану - юли, ТД „Купена“ - гр. Пещера

Седмо международно военно-приложно планинско бягане - местността „Превала“ - Военната чешма - връх Перелик - 25 юли, ТД „Перелик“ - гр. Широка лъка

По стъпките на четата на Стоил Войвода - 31 юли - 1 август, БТС, ТД „Стоте войводи“ - гр. Сливен

Курс за планински водачи - летен профил - юни УЦ „Мальовица“, УЦ „Гешел“, БТС

Курс за инструктори „Aqua walking“ - юли, БТС, ТД

Б.Р. Поради извънредната епидемична обстановка са възможни промени в алендарния план Б.Р. Поради извънредната епидемична обстановка са възможни промени в Календарния план

РЕШЕНИЯТА НА ОБЩОТО СЪБРАНИЕ ДАДОХА ЗЕЛЕНА СВЕТЛИНА НА ПРОМЕНЕТЕ В БТС

В историята на БТС това събрание е уникално, защото дава зелена светлина за положителни промени. Резултатите от събранието показваха, че делегатите успяха достатъчно добре да се ориентират в ситуацията и изразиха волята си чрез гласуване на промени в Устава на БТС, поставяне на юридическа основа на членството в БТС, допълване съставите на УС и на Инспектората на БТС. Гласуването на тези промени бе вот за утвърждаване на политиката за развитие на сдружението като Национална организация за спортно-туристическа дейност и за подобряване на имиджа му в обществото.

НЕОБХОДИМИ СА СПЕШНИ МЕРКИ ЗА СПАСЯВАНЕ НА ТУРИЗМА

На пресконференция в БТА Конфедерацията на българския туристически бизнес (КБТБ), чиито член е БТС, представи приоритетите си за работа през следващите шест месеца. Представени бяха предложения за незабавни мерки за спасяването на сектор туризъм в България.

„Ще се борим за място в Националния план за възстановяване и устойчивост, който сега се променя като съдържание. Имаме предложения и ще ги защитим там, където се намира основният ресурс за един от най-тежко засегнатите сектори - туризма. Изпратили сме писма с покана за разговори с министрите на туризма, транспорта, икономиката и финансите на настоящото правителство и сме готови да проведем работни срещи“, каза Полина Карастоянова - председател на Националния борд по туризъм (НБТ).

Сред посочените приоритети са: отпадане на всички ограничения за влизане в България на туристи от страните от ЕС, Великобритания, Русия и Израел и подкрепа на българските авиокомпани; запазване на мерките по жизнено важната за сектора програма 60/40 и с помощта на следващото правителство тя да се оптимизира и да продължи до края на 2021 г. Необходимо е включването и на хижите и обек-

тите на БТС в програмата, допълни Румен Драганов, изпълнителен секретар на БТС.

„Състоянието на сектора изисква прилагането на незабавни мерки. Сред тях е създаването на механизъм за издаване на ваучери в туризма с промяна в Наредба 7 от 2003 г. на МФ и МТСГ - във ваучерите за храна да се допълни и за почивки в България, а промяната да бъде отразена в бюджета на следващото правителство“, каза Р. Драганов.

„Когато казваме, че искаме да се премахнат всички рестрикции, разчитаме на отговорността и дисциплината на хората да продължат сами да спазват противоепидемичните мерки за хигиена и спазване на дистанция“, добави Драганов. Полина Карастоянова подчерта необходимостта от по-сериозна медийна кампания в подкрепа на ваксинацията.

С цел обединяване на бранша КБТБ и НБТ са разработили проект за създаване, функциониране и финансиране на национална туристическа организация, която да работи в публично-частно партньорство с държавата за осъществяване на национален маркетинг и реклама в туризма. Изготвени са и предложения за нормативни промени в действащото законодателство.

EXO

На 12 юни т.г. в София се проведе Общо събрание на Българския туристически съюз. Избраната мандатна комисия обяви, че от 153 избрани делегати присъстват 85 и събранието има кворум. В работата на форума взеха участие и членовете на УС и Инспектората на БТС.

Делегатите гласуваха следния дневен ред: **Вземане на окончателно решение за препотвърждаване, изключване и приемане на нови членове в Сдружение „Български туристически съюз“; обсъждане и приемане на годишен доклад за дейността на БТС за отчетната 2020 г.; обсъждане и приемане на годишен финансов отчет за 2020 г.; обсъждане и приемане на бюджета за фи-**

нансовата 2022 г.; обсъждане и приемане на четиригодишна „Програма за развитие на спортно-туристическа дейност 2021 - 2024“; приемане на промени в Устава на БТС; промени в състава на УС на БТС и промени в състава на Инспектората на БТС.

Събранието започна с едноминутно мълчание в памет на починалите акад. Стефан Воденичаров - член на УС на БТС и Георги Петров - Пингвина - майстор на спорта по алпинизъм и председател на Сдружението на ветераните алпинисти и на туристическите дружества „Руен“ и „Чернатица“, който посмъртно е удостоен със званието „Заслужил деятел на БТС“.

►► 2

МИНИСТЪР СТЕЛА БАЛТОВА И МИНИСТЪР ГЕОРГИ ТОДОРОВ ПРОВЕДОХА СРЕЩА С ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА НАЦИОНАЛНИЯ БОРД ПО ТУРИЗЪМ

Министърът на туризма Стела Балтова и министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията Георги Тодоров разговаряха с представители на Националния борд по туризъм. БТС бе представяван от изпълнителния секретар доц. д-р Румен Драганов. Водещ акцент в

разговорите бяха възможностите за подпомагане на отрасъла, както и мерки и дейности, които трябва да бъдат предприети за гарантиране на спокойното протичане на настоящия летен сезон.

От организацията поставиха въпроса за включването на туризма в Националния план за възстановяване и устойчивост, който България още не е предала. Те считат, че именно европейските средства са възможността в този сектор да има вложения в следващите месеци и години. Министър Стела Балтова ги увери, че се прави всичко необходимо за включването на туризма.

ХИЖИТЕ ДА БЪДАТ ВКЛЮЧЕНИ В ПРОГРАМАТА 60/40 И ВСИЧКИ ДРУГИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА БИЗНЕСА

„Програмата 60/40 не обхваща всички фирми, които са в туризма. Хижите, туристическите учебни центрове и туристическите спални, които се категоризират с еделвайси, не са включени в заповедта на министъра на здравеопазването и не получават средства по програмата. Към момента са включени само заведенията за хранене и местата за настаняване, които са категоризирани със звезди“, каза Румен Драганов по време на дискусия за икономическите мерки на правител-

ството в подкрепа на туризма по нова гаранционна схема в студиото на предаването „Денят започва“ на БНТ.

Той добави, че „БТС ще настоява пред правителството хижите, туристическите учебни центрове и туристическите спални, които се категоризират с еделвайси, да бъдат добавени към програмата на Националния гаранционен фонд и да ползват всички други инструменти за подпомагане на предприятията от туристическия сектор“.

№45 100 НТО
КАЛОФЕР

►► 4

**СТРАНДЖАНСКИ СЕЛА
КАНЯТ ТУРИСТИ**

►► 8-9

Живко Константинов:

**ВДЪХНОВЯВАМ
ХОРАТА ДА
ПЪТУВАТ**

►► 10

КОНФЕДЕРАЦИЯТА НА БЪЛГАРСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ БИЗНЕС И БТА ПОДПИСАХА ДОГОВОР ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

На 17 юни в Националния пресклуб на БТА се състоя подписване на договор за сътрудничество между Българската телеграфна агенция (БТА) и Конфедерацията на българския туристически бизнес (КБТБ), чиито член е Българският туристически съюз.

„БТА ще обогати своята емисия с информация от един от най-важните сектори на българската икономика – туризма, с най-представителната организация на туристическия бизнес – КБТБ“, каза генералният директор на БТА Кирил Вълчев.

Всяка седмица БТА ще получава текст и видео с информация за развитието на туризма и туристическия бранш, анализите, които правят както конфедерацията, така и нейните отделни членове. „От друга страна, с експертите на БТА ще съдействаме на българския туристически бизнес да намира най-правилния начин да представя богатата инфор-

мация.

Голямата цел на БТА е със споразумения като това да се превърне в платформа за информация от всички браншове към българските медии, към цялото общество, а чрез системната информация ежедневно на английски език – и към чужбина... Искаме чрез БТА всички браншове, които са гръбнак на българската ико-

номика, да имат достъп до обществото. Това ще помага за взимането на решения и от политиките“, добави Вълчев.

„За нас от КБТБ този меморандум за сътрудничество е голяма отговорност. Оценяваме вашето отношение, изпълнени с готовност да бъдем на репутационното ниво, което българското общество очаква. Защото туризмът е сектор, който създава възможност за икономическо развитие и дава пряко и косвено работа на близо един милион българи, който внася над 12 процента от brutния вътрешен продукт. И не на последно място, туризмът е най-широката пиар платформа, на която могат да бъдат представени българското природно, културно-историческо богатство и съвременните постижения на днешна България“, заяви Полина Карастоянова, изпълнителен директор на Националния борд по туризъм.

МАРКИРОВКАТА НА ПЛАНИНСКИТЕ ПЪТЕКИ - В ОБЩЕСТВЕН ИНТЕРЕС

По информация на Пресцентъра на Министерството на туризма на 2 юни т.г. министър Стела Балтова е провела работна среща с представители на сдружение „Планини и хора - асоциацията на планинските водачи в България“, Български планинарски съюз, Колоездачна лига и български портал за планинско колоездене МТВ-BG. В срещата са участвали и заместник-министър Даниела Стоева и експерти от Министерството на туризма.

Организациите са поискали съдействие за приемане на правилник за регулиране на създаването, маркирането и поддръжката на пешеходните маршрути в българските планини.

Министър Стела Балтова е изразила мнение, че е необходимо регламентиране на пешеходните маршрути и тези за планинско колоездене, а за създаването на регистър на

пешеходните и вело маршрути е необходим регулаторен режим. Тя е поканила всички представители на организации и сдружения на планинските водачи да се включат в диалог с експертите на Министерството на туризма.

На срещата е бил поставен и въпросът за въвеждането на единен образователен стандарт за подготовката и придобиването на правоспособност за упражняване на професията планински водач, както и наличието на застраховка за професионална отговорност.

БТС отдавна има разработен Правилник за маркировка на туристическите пътища в България, съобразен с изискванията на Европейската асоциация по пешеходен туризъм и публикуван в сайта на съюза. Очевидно е, че планинската маркировка

ще продължи да се извършва по този правилник, който всеки може да намери на страницата на БТС и да поиска официално съгласие от съюза да го прилага. Нов Правилник и Наредба трябва да предпазят планините от това дейностите да се да приватизират в полза на частни олигархични интереси, без да се съобразяват с европейските стандарти.

„Това няма да се случи! - коментира за в. „Ехо“ министър Стела Балтова, ние желаем максимална прозрачност и ефективност, а в обсъжданятия досега не са участвали всички компетентни заинтересовани страни, сред които е и БТС, който има най-голям опит и принос в законодателството и развитието на дейностите по маркиране на туристическите пътеки в България.“

EXO

ТУРИСТИ ПОЧИСТИХА РАЙОНА НА ПОЛСКА СКАКАВИЦА

Туристи от ТД „Осогово“ - Кюстендил почистихме района на водопада при село Полска Скакавица. Седемдесетметровия водопад Скакавица някога наричат българския рай. Обявен е за природна забележителност през 1968 г. Вековната борба с природата е създала това магическо място, където милиони капчици се разбиват в скалите и светят с различни светлини, погледени от слънцето. Създават причудливи отражения и невероятна феерия от цветове. В скалите има множество дупки и обрасла растителност. Изградени са няколко панорамни площадки, от които гледката е уникална.

Но каква беше изненадата ни, когато видяхме, че районът на водопада е превърнат в сметище! Природолюбители от осоговското дружество събрахме около 20 чувала с боклуци. Поставихме и табелки с надпис: „Обичаш ли гората, боклука в торбата“. Ако всички спазват това, нашите планини и гори ще са по-красиви и по-чисти. Туристи споделиха впечатленията си, че около беседките и местата за отдих има най-много боклуци. Но се надяват, че съзнание-то и екологичната култура на пребиваващите в планините ще се повишат.

След успешно завършената акция по почистване, бяхме любезно посрещнати от кметския наместник на с. Полска Скакавица - Емил Димитров и почерпени с вкусни гозби.

Силвия МИХОВА – секретар на ТД „Осогово“, Кюстендил

ПОКАНА

Заповядайте от 23 до 25 юли 2021 г. на традиционния

XX-ти ЮБИЛЕЕН ВЪЗПОМЕНАТЕЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ПОХОД - ПРЕКЛОНЕНИЕ „ПО ПЪТЯ НА ЧЕТАТА НА ЦАНКО ДЮСТАБАНОВ“ – един урок по родолюбие и патриотизъм, празник на българския дух, в зелената приказка на Предбалкана и Балкана, с възпроизвеждане на събитията от април 1876 г. Походът е посветен на 145 години от Априлското въстание, 143 години от Освобождението на България от турско робство, 178 години от рождението на Цанко Дюстабанов и 85 години от осветяването на паметника на четата в м. Ранни бунар – мястото на последното й сражение под връх Марагидик в Стара планина.

За информация и заявки за участие:
тел: 0884 917706; 0878764443 и 0898 451660
Срок до 16 юли 2021 г.

м.с. инж. Милка Караджова

РЕШЕНИЯТА НА ОБЩОТО СЪБРАНИЕ ...

от стр. 1

По първа точка на дневния ред делегатите на ОС на БТС гласуваха за следните решения:

- заради злоупотреби със собственост от съюза бяха изключени ТД „Вихрен 1925“ – Банско и ТД „Рилски турист“ – Самоков.
- 125 ТД (по списък) бяха утвърдени и ще бъдат подадени за вписване в регистрите на ММС и МТ с цел получаване статут на Национална

организация за спортно-туристическа дейност (НОСТД) съгласно ЗФВС.

- прекратяване на членството в БТС на федерации и сдружения заради несъответствие на Устава на БТС (чл. 15, ал. 4) със ЗФВС (чл. 33, ал. 2 и чл. 38), както и на туристически дружества, заради системно нарушаване и неспазване на Устава на БТС (чл. 15, ал. 1; чл. 19, ал. 1 и 2 и чл. 20, ал. 1, т. 3).

Общото събрание на БТС даде мандат на УС на съюза отпадналите федерации и сдружения да бъдат възстановени като членове след като се пререгистрират в съответствие с изискванията на ЗФВС.

От 12 туристически дружества се очаква да приведат документацията си за актуално състояние в съответствие със ЗФВС и да бъдат вписани допълнително в Регистъра на ММС.

По-важните моменти в анализа на дейността на съюза в отчетния доклад за 2020 г. на председателя на БТС доц. д-р Венци Росманов бяха: **правилните решения в посока стабилизиране на съюза и получаване статут на НОСТД; изясняване и сключване на договори за погасяване на задълженията към държавни институции и общини; изчистване на различията и поставяне на законова основа на членството на туристически дружества в съюза; продължаване на прегледа на състоянието на собствеността, включително нейното движение през годините; поставяне в законови рамки на договорите за отдаване под наем на туристически обекти; приемане на четиригодишна „Програма за развитие на**

спортно-туристическа дейност 2021 - 2024“; учредяване на кооперации и провеждане на курсове за повишаване квалификацията на кадрите (планински водачи, екскурзоводи и др.); заявка за участие на БТС в Националния план за възстановяване и устойчивост (по плана за „Технологична модернизация“ и фонда за „Подкрепа за дигитализация в предприятията“) – БТС може да съдейства на малки и средни предприятия, с които има сключени договори, да ползват средства от Националния план както за саниране, така и за услуги в хижите; заявка за участие в Програмата 60/40 и др. Съюзът ще участва в инициативата „Отново заедно“ за посещения в хижи на ученици от първи до единадесети клас, което е стъпка за възстановяване на Юношеския туристически съюз.

Годишният финансов отчет за 2020 г. представи главният счетоводител на сдружението Албена Стамболова. Финансовото състояние на съюза е стабилно и по добро спрямо предходната година, има ясна аналитична отчетност. Брутната печалба възлиза на 75 942 лв. В резултат на обжалване от страна на БТС отпад-

на акт за начет за 128 хиляди лева по ревизия на НАП за 2020 г. Освен финансовия отчет делегатите на събранието гласуваха и проектобюджета за 2022 г., след отразяване на промени, направени в хода на обсъжданятия.

Делегатите на ОС на БТС гласуваха и приемане проекта за четиригодишна „Програма за развитие на спортно-туристическа дейност 2021 - 2024“ с направените корекции от страна на юриста Георги Жеков. Подчертаю бе, че тя е достойна на цялата общественост и е отворена за развитие, а най-важно е кой и как я изпълнява.

Общото събрание на БТС прие с квалифицирано мнозинство и промяната на чл. 15, ал. 4 от Устава на БТС (отпадане на думите „федерации“ и „сдружения“) в съответствие с изискванията на ЗФВС, което е необходима стъпка за получаване статут на НОСТД.

Чрез поименно явно гласуване делегатите избраха (на мястото на починалия акад. Стефан Воденичаров) за член на УС на БТС Васил Николов, секретар на ТД „Боерица“ – Владая. Гласувано бе освобождаване от Инспектората на БТС на Георги Пидов и Иванка Стефанова и на тяхно място бяха избрани Снежана Сутолова – юрист и Ивайло Мирчев – председател ТД „Устремени“ – Асеновград.

EXO

МЛАДЕЖКИТЕ КЛУБОВЕ

БЪДЕЩЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

По повод идеята за възстановяване дейността на Юношеския туристически съюз (ЮТС) ще споделя опита на ТД „Средногорец“ - Чирпан да привлече младите хора към туризма.

След юридическата регистрация като самостоятелно Сдружение с нестопанска цел през 2004 г. дружеството ни си постави няколко основни задачи, сред които да подготвяме кадри - инструктори по туризъм, с цел популяризиране на планинарството и туризма сред младите хора.

В периода от 2005 до 2007 година мотивирахме седем учители-туристи да завършат курса на БТС за инструктори по туризъм в ЦПШ „Маловица“, като субсидирахме обучението им. Допълнителна мотивация бе и фактът, че по това време просветното министерство отпусна повече часове за спорт в училищата, като единият бе за туризъм. На всички от Управителния съвет бе ясно, че бъдещето на туристическото движение в Чирпан трябва задължително да се свърже със съществуването на младежки клубове към училищата.

Реално нещата потръгнаха още през 2006 г., когато в срещи запознахме директорите с идеите си, а хубавото беше, че имаме и конкретен учител във всяко училище. Освен това туристическото ни дружество заяви официално подкрепата си за тези клубове организационно, методически и финансово.

Управителният съвет започна сериозна работа с инструкторите по туризъм сред младите, като във времето просъществуваха трайно два клуба: ЮТК „Самодивец“, с ученици от СУ „П. К. Яворов“, и Географско-историческо дружество (ГИД) „Атлас“ - с ученици от ОУ „Васил Левски“.

Първо бе създаден Юношеският туристически клуб (ЮТК) „Самодивец“ към СУ „П. К. Яворов“. Учредихме го през юни 2006 г., а първите му членове бяха 30-на ученици от IX до XII клас. Клубът е реално продължение на ЮТД „Самодивец“, основан на 3-и май 1919 г. от ученици в същата гимназия. Той обединява млади съмишленици,

действащи за популяризирането на туризма сред ученическата младеж.

Година по-късно бе създаден и друг ученически клуб - ГИД „Атлас“ към ОУ „Васил Левски“ - Чирпан, като членовете му бяха ученици от V до VIII клас. Немалка част от тях преминаха в редиците на ЮТК „Самодивец“, след като продължиха образованието си в СУ „П. К. Яворов“.

През годините и двата младежки клуба осъществяват своята дейност в най-тясно сътрудничество и методическо взаимодействие с ТД „Средногорец“. Всички техни прояви са ориентирани към движението „Опознай България - 100 национални туристически обекта“. За целта се изготвят годишни Календарни планове за пешеходни походи и екскурзии до конкретни туристически обекти, включени в движението, както и такива с цел посещение на защитени природни обекти, културни и исторически забележителности. Провеждат се екскурзии до близки и далечни обекти от движението „Опознай родния край“.

При младите туристи от „Самодивец“ акцентът е върху планинските прояви, свързани с пешеходни преходи в Средна гора, Родопите, Стара планина, Рила и Пирин.

В ЕТРОПОЛЕ УЧЕНИЦИ СЕ НАДПРЕВАРВАХА В ТУРИСТИЧЕСКИ УМЕНИЯ И СРЪЧНОСТИ

Националният туристически събор - преглед на спортно-туристическите дисциплини и туристическите сръчности и умения ЕТРОПОЛЕ 2021 се проведе в края на май в парк „Езерото“ - гр. Етрополе. В проявата участваха над сто ученици от Самоков, София, Кнежа, Правец и Етрополе, членове на туристически дружества и туристически клубове към училищата, разпределени в три възрастови групи. В много оспорвана надпревара те демонстрираха спортно-туристически умения за стрелба в дартс, преминаване по въжен мост, елементи от ориентиране, бягане по алея и по пресечен терен.

Състезатели от 19 отбора се включиха

в дисциплините щафета, дартс и построяване на палатка.

На първо място се класира ТД ТСЕ „Етрополе“ - гр. Етрополе, на второ - ОУ „Неофит Рилски“ и ТД ПЕС „Мусала“ - Самоков и на трето място - ПГЗ „Стефан Цанов“ - град Кнежа.

След състезанията част от децата се включиха в преминаване с кола през велосипедна пътека с десет различни препятствия, а също и през автоградче. Велосипедите бяха предоставени от ТД ТСЕ „Етрополе“.

Наградите - купи, медали и предметни награди, бяха подписани от „Елаците МЕД“ ЕООД и БТС.

Всичките им инициативи се подпомагат от наши планински водачи и по-опитни туристи и това се превръща в ценно планинарско обучение в реална обстановка.

През 2016 г. по проект „Твоят час“ към СУ „П. К. Яворов“ се създават две секции по екотуризъм към ЮТК „Самодивец“, а като ръководители се включват наши членове, които са инструктори по туризъм и учители в същото училище.

В програмата на клуба са включени не само екскурзии и походи, но и теми, свързани с долекарска помощ в планината, поддръжане на раница, ориентиране с компас, приготвяне на храна в планината, построяване на палатков лагер, състезания по туристически сръчности, маркиране на екопътека, екопрояви - почитване в района на хижа „Каваклийка“ и др..

През всички тези години членовете на клуба на няколко пъти извършват маркиране на туристически пътеки и поставят къщички за птици в района на хижа „Каваклийка“. Необходимите материали учениците купуват със собствени средства и сами сглобяват къщичките за птици.

По повод кръгли годишнини на дружеството се провеждат различни ученически игри и анкети с туристическа насоченост. Ежегодно се организират различни прояви, свързани с Деня на земята - 22 април, със Световния ден на околната среда - 5 юни и др.

От 2013 г. младите туристи от ЮТК „Самодивец“ са неизменни участници в националния поход „По пътя на Ботевата чета: Козлодуй - Околича“, както и на националното състезание за туристически умения и сръчности за приз „Кристален еделвайс“ на яз. Копришка. И на двете национални прояви младите туристи се представят успешно, а през 2015 г. печелят първото място и приза „Кристален еделвайс“.

Важен момент от работата ни с клубовете е и сътрудничеството с Община Чирпан. През повечето години имаме редица съвместни туристически прояви със спортния отдел на кметството - походи, състезания, игри, подпомогнати не само организационно, но и финансово.

Друг положителен момент е политиката на дружеството да подпомага семейните включвания в екскурзии и походи, като насърчава родителите да участват с децата си чрез финансови облекчения. Опитът в тази посока показва, че наред с младежките клубове, немалка част от децата на туристите ни след време поемат пътя на родителите си.

Чрез двата младежки клуба ТД „Средногорец“ успешно пропагандира идеите на туризма, като възпитава у младите любов към родината и природата. Туристическите прояви укрепват здравето и жизнеспособността на учениците, формират у тях екологична култура и специфично поведение в планината, чрез тях се придобиват знания за опазване на природната среда.

Част от членувалите в тези два клуба след приключване на средното си образование се включват в туристическите прояви на дружеството. Може би за това към момента средната възраст на членовете ни е около 45 години.

Ангел КОЛЕВ,
секретар на ТД „Средногорец“ Чирпан

ПО СТЬПКИТЕ НА БЕНКОВСКИ В ЕТРОПОЛСКИЯ БАЛКАН

На 23 май т.г. туристи от ТД ТСЕ „Етрополе“ направиха туристически излет до м. Стайков дол и обиколка на местата, където Георги Бенковски е преминал в Етрополския балкан след разгрома на Априлското въстание. Хора от клуб „Традиция“ изпълниха възстановка край плочата на загиналите петима четници при засада на турците.

Дружеството реновира мемориалната плоча на четниците съвместно с ТД „Родопей“ - с. Ягодина. Подновена бе маркировката до м. Стайков дол. Засадени бяха пет дръвчета в чест на петимата загинали четници, дали живота си за свободата на България.

Кати ДОЧЕВА,
ТД ТСЕ „Етрополе“

СРЕД ПРИРОДАТА ДЕЦАТА СЕ МОТИВИРАТ ЗА СЕБЕИЗЯВА

ТД „100-те войводи“ - град Сливен е младо дружество, регистрирано като НПО през 2017 година и започва дейност от 2018 година. През пролетта на тази година бе реализирана една отдава желана инициатива на Детския туристически клуб (ДТК) „Малчуган“ към дружеството.

Идеята на „Малчуган“ е родителите, заедно с децата, да бъдат мотивирани за участие в различни прояви, свързани с посещения в природата. Макар да е млад, клубът се радва на голям интерес.

Сред чистия планински въздух, птичите песни и полъха на вятъра, далеч от градската суета, компютри и таблети, децата се забавляват и играят на воля. Чрез различни игри и свободни движения те дават израз на своя вътрешен свят.

Ориентиране по карта, скачане с чували, дърпане на въже, хвърляне на топка в цел, всяка игра е изпълнена с чист детски ентузиазъм, много усмивки и предпоставка за нови приятелства.

А творческите умения и талант намират израз в работата с природни материали, оцветяване, рисунки на природни картини.

Надежда ИВАНОВА -
ТД „100-те войводи“ - Сливен

НЕЗАБРАВИМИ РИЛСКИ ЕМОЦИИ

По покана на приятелите от ТД „Рилски езера“, гр. Дупница, кюстендилските туристи и тази година направихме съвместен преход в Рила. Този път избрахме да изкачим връх Зекирица (1734 м) - първенец на Лакатишка Рила. В Лакатишка Рила няма циркуси и езера, дълбоки речни долини с издигащи се над тях чуки и зъбери. Това е планински свят, надарен с красива природа от гори, пасища и води, от който се откриват неповторими гледки към Маловишкия дял на Рила и Седемте рилски езера. Бяхме обградени с красиви и безкрайни пейзажи. С много песни, танци и емоции премина веселбата в хижа „Пионерска“.

На следващия ден нашите домакини ни поднесоха поредната приятна изненада: преход до природния феномен Обесения камък, манастира „Св. Стефан“, разположен на хубава тераса на рида Джоганица.

Вкусили красотите на Рила, ние отново се докоснахме от нейната магия.

Силвия МИХОВА,
секретар на ТД „Осогово“, Кюстендил

Всички състезатели посетиха Историческия музей и Часовниковата кула в Етрополе - обекти от Националното движение „Опознай България - 100 НТО“, Етрополския манастир „Св. Троица“, водопада Варовитец и Аязмото. Учениците се радваха не само на постигнатите резултати и разгледаните забележителности, но и на създадените нови приятелства и покани за бъдещи участия и гостувания.

Кати ДОЧЕВА,
ТД ТСЕ „Етрополе“ - Етрополе
Марияна ИЛИЕВА,
ТД ПЕС „Мусала“ - Самоков

КАЛОФЕР-ГРАДЪТ НА БОТЕВ

„Когато на следната сутрин разгледах откъм юг любезния Калофер в блясъка на пълната слънчева светлина, обкръжен от най-ясно синьо лъчезарно небе, с красиви към прохода и амфитеатрално разположени и с лози и овошки дървета, обрасли къщи и с високи метоси и черкови с лъчезарни кубета – стори ми се, че гледам едно италианско градче.“

Така Феликс Каниц описва възрожденския Калофер. Един от многобройните пътешественици, минали през града и отнесли със себе си незабравими спомени.

Калофер е разположен в подножието на величествения и страховит връх Ботев. Градът възниква в средата на 16 век, създаден от легендарния Калифер войвода. На мястото на днешния град в миналото е имало гъста и непроходима гора. На запад от нея се е намирал Звъниград. Турците унищожили града, но не могли да се справят с 40-те хайдути на Калифер войвода по тези земи. Калифер сключил споразумение със султана, който му дал разрешение да построи селище, при условие че озапти четата си и охранява прохода Стражата. Турската страна по договора се основавала на това, че турците се задължавали

„с подкован кон и оръжие през града да не преминават“

Така според легендата се ражда градът „Алтън Калофер“, превърнал се в гордост на Стремската долина.

Калофер бил наричан „райският кът“ заради розите и високото качество на розовото масло, добивано в местните розоварни. Една от най-големите фабрики за производство на розово масло по онова време била фабриката на „Братя Пазоглу“. През Възраждането градът се оформил като просветен и занаятчийски център. Славата му на люлка на новобългарската просвета се свързва преди всичко с името на даскал Ботьо Петков – баща на великия български поет-революционер.

Христо Ботев е роден на 25 декември 1847 г. (нов стил 06.01.1848) в една от стаите на старото градско училище. Отгледан и възпитан от родители, „чисти българи“ от Калофер, Ботев поема пътя на саможертвата в името на Свободата на своето Отечество. Той е първородният син от общо деветте деца в семейството на даскал Ботьо Петков и калопферката Ивана Стайкова Дрянкова. При опожаряването на Калофер през 1877 г. наследствената къща на баба Иванка (майката на Ботев), в която живеят, е напълно унищожена. По спомени на братя на поета – Кирил Ботев, и по-ста-

ри калопферци, къщата е възстановена в периода 1942-1944 г. На 2 юни 1944 г. музеят е официално открит за посетители. В него е пресъздадена скромната обстановка, в която се е родил и изра-

съл поетът. Оригинални експонати са чекръкът и шевната машина на баба Иванка. Самият Ботев е считал точно тази къща за свой роден дом, тъй като най-дълго е живял в нея. В този дом се е завърнал след учението си в Одеса и даскалуването в Задунаевка. От тук Ботев е тръгнал за „черна чужбина“, за да не се завърне никога повече в Калофер.

През 1973 г. към

къщата-музей

отваря врати и новата експозиционна зала на Национален музей „Христо Ботев“. В нея, предимно със снимков материал, са представени жизнения му път и делото на поета. Във фондовете се съхраняват над 4 000 експоната, сред които могат да се видят запазени лични вещи на Ботев, като джобния му часовник и писалищните му принадлежности.

В сутерена, където е изложена печатната преса на в. „Знаме“, посетителите могат да усетят мира на печатарското машило... На тази преса е отпечатан и първия брой на последния вестник на Ботев „Нова България“.

Музеят е отворен за посетители всеки ден от 8.30 ч. до 17.30 ч. Телефонът за връзка

е 03133/52-71 – екскурзоводи, e-mail: musej_botev@abv.bg
Адрес: 4370 Калофер, ул. „Христо Ботев“ № 5
Друга много интересна и предизвикваща гордост забележителност в град Калофер е

Даскал Ботевото училище

То е открито през 1848 г. Построено е по идея на бащата на Христо Ботев – Ботьо Петков. Школото е издигнато изцяло с дарения и доброволната помощ на калопферци, дали всичко от себе си, за да осигурят най-доброто за образованието на своите чада. В училището са учителствали или учили видни български възрожденци като Никола Касапски, Димитър Фрингов, Иван Чунчев, Иван Вазов, Христо Ботев, акад. Никола Начов и много други.

В малкия Калофер човек все още може да усети духа на автентичните традиции, да научи нещо за местната история и да почувства прекрасната природа. Калофер е изходен пункт за доста маршрути, най-дългият от които е до връх Ботев. Ако нямате сили или пък желание да се изкачите чак на върха, спокойно можете да се разходите един-два часа из близките околности. Пак ще можете да се отпуснете и заредите с положителната енергия на омайната природа на Балкана.

СЕМЕЙСТВО ОТКРИВАТЕЛИ - НОСИТЕЛИ НА ЗЛАТНИ ЗНАЧКИ

Младото семейство Евгения и Петко Тинтерови и тяхната дъщеря Ада се включват в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ през 2017 г., но вече и тримата са носители на златна значка. Обичат да пътуват и да откриват интересни и образователни места за посещения. Сред големите изненади за тях е Музеят на Дунавския риболов и лодкарство в Тутракан. Очаровани са от тракийската царска гробница в ИАР „Сборяново“ край град Исперих. И не на последно място от Рупите и дома на баба Ванга.

БОТЕВ И БОТЕВИЯТ ПОХОД СА ЖИВИ В СЪРЦАТА НИ

След принудителната пауза през миналата 2020 година, новината от тази е, че поход „По стъпките на Ботевата чета от Козлодуй до Околчица“ имаше. И нека не бързат да негодуват застъпниците на правилата, нито пък да се радват тези, които смятат, че във времето на пандемия всичко е възможно. Благодарение на

добрите намерения на община Враца и на няколко кметове – ентузиастични от общините по маршрута, в някакъв формат походът стана възможен. Компромисният вариант бе да се проведе под формата на щафета с ученически групи от Врачанска област, разпределени по дни и отсечки съобразно общинската територия, през която се минава.

Така, на 28 май 2021 г., от град Козлодуй до село Софрониево вървяха групи от няколко козлодуйски училища, на следващия ден бяха сменени от отряди от общините Мизия и Бяла Слатина. Ученици от община Борован преминаха втория преход, отчасти и следващия и участваха в тържеството – поклонение в м. Милин камък, където се е състояло първото голямо сражение на Ботевата чета. В село Баница щафетата бе поета от ученици от врачанските училища СУ „Христо Ботев“ и СУ „Никола Войводов“. Те извървяха пътя от с. Баница през м. Милин камък до м. Речка в подножието на рида Веслец. Оттам по маршрута продължиха учениците от ПЕГ „Йоан Екзарх“ и ПМГ „Акад. Иван Ценов“ от м. Речка, през Курдова поляна, Таушаница, Лесковото кладенче и връх Вола до лобното място на Христо Ботев в м. Иолковица във Врачанския Балкан. Запазена бе традицията на възловите исторически места да се изнасят екскурзоводски беседи от представители на Регионален исторически музей – Враца. В населените места походниците бяха посрещани от момичета в народни носии, с хляб и сол в ръце, а кметовете на общините дадоха най-доброто от

себе си, за да осигурят внимание и тържествени емоции при пристигането. Биваци и вечерни мероприятия нямаше и походът загуби част от очарованието си, но спечели своята 174-та годишнина.

На всеки етап от похода, при всяка смяна на групите, Ботевите поклонници си предаваха походното знаме, връчено при откриването на Ботевите дни на 27 май от кмета на община Враца Калин Каменов. То бе предадено отново на него от ръководителя на похода Евгени Филипов на тържественото поклонение, състояло се на 2 юни пред паметника на връх Околчица.

Така бе продължена една добра традиция, макар и в ограничен състав и мащаби, съобразени с епидемичната обстановка. Участниците се прибраха по родните си места, заредени със слънце, въздух и емоции, понесли в сърцата си частица от героичната слава на Христо Ботев и неговите четници.

Зная със сигурност, че има „критикари“ на

този начин за провеждане на похода. Като един от организаторите, преминала многократно целия 120-километров маршрут, зная, че имаше недостатъци и грешки. Но не това е важното, а фактът, че походът се състоя и продължи една родолюбива традиция.

Нели НЕНЧОВСКА,
комендант на походна колона

Заредени с много очаквания и голяма доза нетърпение, ние, туристите от туристическо дружество „Осогово“ - Кюстендил, в рамките на четири дни успяхме да разгледаме забележителности на Шумен, Шуменското плато и скалните манастири, Мадарския конник, Плиска, Провадия, крепостта „Овеч“, Девня и Велики Преслав.

Първата ни спирка беше на

водопада Боаза

образуван при преминаването на река Врана през тази част на Балкана, известна още като Преславска планина.

В началото на град Шумен ни очакваше нашият водач – Ангел Филипов, председател на шуменското туристическо дружество „Мадарски конник“. Впечатлени бяхме от експозицията и беседата в Историческия музей в града. Фондовете му съхраняват над 150 000 предмети на културата от Халколита до наши дни. Музеят е основан през 1857 г. като училищна музейна сбирка от възрожденеца Сава Доброплодни.

След панорамна обиколка беше време и за джамията „Шериф Халил паша“. Тя е най-голямата в България и на второ място по големина на Балканския полуостров след „Султан Селим“ в Одрин. Тя е известна още с името

Томбул джамия

заради тумбестата форма на купола. Днес е паметник на културата и молитвен дом. Тук са се пазили томовете със съчинения и карти на Абу Абдуллах Мохамед ал Идриси - пътешественик и географ от XII век. Поради изключителната им ценност те били пренесени за съхранение в Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ в столицата.

Предстоеше да се качим на Шуменското плато, за да разгледаме

Шуменската крепост и монумента

„Създатели на българската държава“

намиращи се на 3 км от града. Паметникът пресъздава основни събития от нашата история между VII и X век. Масажни скулптурни композиции и мозаечни пана разказват за най-значимите моменти от ранната ни история.

Доиде ред и на

скалния барелеф „Мадарски конник“

включен в Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО. Той е считан за най-стария в Европа и представлява триумфален владетел – символ на мощта на Първата Българска държава.

След разходката се настанихме в хижа „Мадарски конник“, където щяхме да нощуваме три вечери. Приятно бяхме изненадани от срещата ни с туристи от Варна.

За втория ден нашият водач Ангел Филипов бе подготвил интересна програма: Плиска - двореца и Голямата базилика, Двора на кирилицата,

ОТ ТУК ЗАПОЧВА БЪЛГАРИЯ

Провадия - крепостта „Овеч“, Девня - Музей на мозайката и Вълшебния извор на река Девня.

Впечатлени останахме от

Двора на кирилицата

в град Плиска. Той напомня за царственото място, където значими исторически личности определят с кирилското слово духовния път на много националности и култури. Посетителят тук усеща духа и величието на миналото и се изпълва с гордост, че познава кирилските букви - част от културното наследство, създадено на това свещено място. Буквите са изработени от 12 арменски

Девненския Вълшебен извор

Който не го е виждал, той не може да си представи тази пленителна картина. Неслучайно изобилието на вода и доброто стратегическо положение са привлекли римляните по тези земи.

Нашият водач Ангел Филипов ни предложи като бонус в програмата да включим

Побитите камъни

Това е единствената естествено образувала се пустиня в Европа. Местността се намира на 18 км. от Варна. Всъщност природният

ски и административен център на региона. В каменното укрепление разгледахме говорещия кладенец, дълбок 79 м, митрополитската църква, рицарският затвор, кулата с дяволската пътека и Калугерските дупки.

Третият бонус за деня беше само на два километра от крепостта „Овеч“. За най-смелите предстоеше преминаване по люлеещо се и скърцащо мостово съоръжение, водещо до килиите на „Шашкърните“.

Скалният манастир в местността „Шашкърните“

е обявен за паметник на културата и е бил обитаван през XII-XIII век, но и тогава е бил трудно достъпен. Манастирът се състои от десет килии, изсечени на височина от около 30 метра в скалния масив. Една от килиите представлява малка гробница с каменен гроб и изсечен на стената кръст.

Тръгваме усмихнати и с приповдигнато настроение, като отнасяме частица от тази красота. За перфектен завършек на деня предстоеше вечеря и забава в хижа „Мадарски конник“.

Третия ден от нашата програма. Ангел Филипов бе планирал да започнем с най-високата точка на Шуменското плато в парк Къшкорец - „Търнов табия“. След няколко снимки се отправихме към

скалните манастири по Шуменското плато

Те са комплекс от разпръснати средновековни скални манастири, църкви и монашески килии, обитавани от монаси исихасти през XII - XIV век. Изградени са в скалните венци на Шуменското плато и са издълбани във варовикови скали.

Скалните манастири при с. Осмар са невероятен феномен, за който Ванга е казала, че са четвърти по ред, заредени с енергийна сила, след Рупите, Царичина и Мадара. Намират се на около 3 км на север от с. Осмар. Смята се, че са изградени през XII-XIV век, в тях са намирали подслон много монаси, а в културно и религиозно отношение са изиграли

важна роля по време на Второто Българско царство. Най-популярен и най-запазен сред тях е Костадиновият манастир. Точно над него се извисява невероятното природно творение „Око“, наречено още „Халката“, получило тези имена заради формата си. Ние успяхме да се качим до скалните манастири Ханкрумовски, Костадинов, Подковата и Дивдядовски. Трудничко се стига до тях, но усилиято си заслужава, защото гледките от там са невероятни.

Най-големият и най-запазен от манастирите е **Костадиновият манастир**. На около сто метра югоизточно от него е разположена друга скална обител, известна с името Диреклята. Този скален манастир е разположен на Шуменското плато, в близост до село Хан Крум, в западния склон на Калугеровия боаз. До манастира се стига по изсечена в скалата вита стълба, която в края си преминава в коридор, водещ към помещението. За скалния манастир до село Хан Крум е използвана естествена пещера, която е била допълнително пригодена и дообработена за нуждите на монасите. Храмът е изкусно и прецизно изсечен направо в скалата.

Посетихме и

Троицките скални манастири

разположени на около 2,5 км в Троицкия боаз, северозападно от село Троица. Единият от тях е издълбан в скала с името „Момина скала“ или „Момата“. Другата скална църква е известна с името „Монастирът“.

Опитваме се да запечатим тази приказка в множество снимки, но накрая с усмивка си мислим колко невъзможно е това... С малко тъга, но с приповдигнато настроение, благодарим на нашия водач Ангел Филипов за чудесните изживявания, богатата програма, търпение и отделено време.

Велики Преслав

е свидетел на велики моменти в българската история. Именно там приключи нашата екскурзия. На входа на крепостта ни очакваше Антоанета Димитрова, председател на туристите ветерани от местното дружество. Малко след това към групата се присъедини и Боян Бонев, който ни пренесе в миналото. „По време на управлението на цар Симеон I Велики, градът е провъзгласен за столица на България, която е преместена от дотогавашната Плиска. Това се случва през 893 г., по време на Преславския църковно-народен събор“ – разказа той.

Вървяхме по каменната настилка и се чувствахме специални. Разгледахме Големия дворец с тронната зала, Малкия жилищен дворец и Владетелската базилика. Направихме множество снимки при Златната църква, наричана още Кръглата или Симеоновата църква.

След снимки около колоната - символ на града, потеглихме към Археологическия музей, който съхранява над 35 хиляди експоната, сред които шедьоври като керамичната икона на Св. Теодор Стратилат, Преславското златно съкровище и Керамичният иконостас от Дворцовия манастир.

Силвия МИХОВА,
секретар на ТД „Осогово“,
гр. Кюстендил

скулптори, ръководени от народния майстор на Армения Рубен Налбандян. Шест от тях изписват името на първата българска столица ПЛИСКА. Останалите са разположени свободно върху затревената площ, без да следват азбучния ред. Всяка буква има своето послание с изображенията и орнаментиката си.

След толкова много история бе време и за малка разходка до

феномен представлява каменна гора с колони от варовик, които се извисяват на височина до 12 метра. Теориите за възникването му са няколко, но не са доказани.

Тъй като беше деня на бонусите, нашият водач ни предложи да посетим и

скалния манастир „Кара пещера“ (Черната пещера)

известен още като „Манастирът с 40-те одаи“.

След разходка по добре маркирана пътека в красива гориста местност се озовахме в централното помещение на пещерата, голямо 40 м и дълбоко 10 м. Килиите, които се намират под нивото на пещерата, са най-интересни и до тях са изградени каменни стъпала. Последното посещение за деня бе на

крепостта „Овеч“

Тя е каменна твърдина, разположена източно от град Провадия. Археологическите проучвания установяват, че укреплението се използва от III век до първите десетилетия на VII век и след това от X-XI до края на XVII век. Най-силният период на „Овеч“ е през XII-XIV век, когато крепостта е военен, религиозен, икономиче-

Заповядайте в хижа Мадарски конник!

Намира се в историко-археологически резерват „Мадарски конник“ край пътя с. Мадара – Каспичан. Разполага с 60 места, туристическа столова, бюфет, лятна градина, паркинг и барбекю.

За контакти: 0896688536, 0888061151
e-mail: madarski_konnik@abv.bg

ПО ПЪТЯ НА ЧЕТАТА НА ПОП ХАРИТОН И БАЧО КИРО

„Който забравя историята е обречен да я повтаря“
Джордж Сантаяна

През май т.г. за 68-и път се проведе Националният туристически поход „По пътя на четата на поп Харитон и Бачо Киро“ от Бяла черква да Дряновския манастир, посветен на 145-а годишнина от Априлското въстание и боевете при Дряновския манастир.

140 походници от Дряново (ТД „Бачо Киро“ и Общински комитет „Васил Левски“ – Дряново), Кнежа (ПГ по земеделие „Стефан Цанов“ и ОУ „Отец Паисий“), Велико Търново (ТД „Академик“, ПГ по туризъм и ТК „Незабравка“), ТД „Росица“ – Павликени, ТД „Узана“ – Габрово, ТД „Белите брези“ – гр. Борово, ТД „Янтра“ – гр. Бяла, ТД „Амбарица - 1902“ – Троян и градовете Нови Искър и Горна Оряховица се събраха в центъра на град Бяла черква в навечерието на похода. Той бе перфектно организиран от ТД „Бачо Киро“, Общински комитет „Васил Левски“ и Община Дряново, ТД „Росица“ и Община Павликени, съвместно с кметствата на Бяла черква и селата Михалци, Мусина и Ново село. Най-малкият участник бе Давид Лене на 8 години от Габрово, член на ТД „Бачо Киро“ – Дряново, а най-възрастната бе Ружа Симеонова от ТК „Незабравка“ – В. Търново. Дългогодишният секретар на ТД „Бачо Киро“ – Дряново Милко Илиев ни изпрати с пожелание за успешен поход!

В Бяла черква посетихме историческия и природонаучния музей, а в църквата „Св. Димитър“ се поклонихме пред тленните останки на Бачо Киро. На площада пред нея се извисява 25-метров монумент-камбана-

рия (1878 г.) в чест на загиналите поборници в Дряновския манастир. При освобождаването на града от турско робство населението радостно посреща руските войски. Трогнати, руските офицери даряват средства за построяването на паметника.

Пред паметника на Бачо Киро походът бе открит от кмета на града Албена Тодорова и приветстван и от кмета на Павликени инж. Емануил Манолов. Поднесохме венец и почетохме героите с едноминутно мълчание.

В с. Михалци ни чакаха пред паметника на загиналите през войните. Лидия Дончева, секретар на читалище „Съединение 1870“, ни разказа факти от историята на селото. Още през 1856 г. отец Матей Преображенски – Миткалото донася тук идеята за организирана борба с поробителя. През май 1869 г. идва заедно с Васил Левски и основават „Просветителен комитет“ за построяване на ново училище, а през 1871 година заговарят и

за революционна организация. В ранната пролет на 1876 години учителят Тодор Лефтеров обуча-

ва членовете на революционната организация на стрелба с пушка, тактически прибягвания и други военни познания за борба с петвековния поробител. Къщите на поп Стефан, Славчо Колев и хаджи Дафин заприличват на военен арсенал. В къщата на поп Стефан идват поп Харитон, Димитър Атанасов Русчуклийчето и Никола Тодоров. На 28 април 1876 година, в м. Начов трап край селото, се събира чета от 196 души и избират войвода поп Харитон. Поднесени бяха цветя с едноминутно мълчание пред паметника на Тодор Лефтеров.

В края на с. Мусина колоната спря край паметник на мястото, където четниците се събрали на 11 май 1876 г. и тръгнали към Балкана. Кметът Христо Минчев разказа за събитията през

априлската епопея, запозна ни с историята и природните забележителности на селото. Посетихме водната **Мусинска пещера** и уникалния, добре запазен римски каптаж на **римския град Никополс ад Иструм**. Евгени Коев, учител по история и председател на СТД „Академик“ – В. Търново, разказа интересни факти за двата обекта и района.

Спряхме и край **паметника-костница на Матей Преображенски – Миткалото**. Кметът Христо Христов ни поздрави, а секретарят на читалище „Наука 1870“ Маруся Кирилова разказа за уникалния характер и дейност на Матей. За краткия си земен живот – 47 години, той оставил завидно наследство. Пребивавал е в Дряновския, Преображенския, Рилския, Светогорските и Ерусалимските манастири, във Влашко и Русия, в Белградската легия на Раковски, по хайдушките усой на Балкана. Бил е неспокойна, любознателна и ученолюбива ренесансова личност, разпъвана от жаждата да действа, да твори, да променя нещата и хората, с изобретателен ум. Притежавал е качества на лечител и градинар, основавал е земеделски кооперации, бил е учител и читалищен деятел, пътуващ книжар и проповедник, библически мъдрец с титанична воля и широко скроен ум. Написал е няколко тънки книжки, бил е куриер на революционните комитети на Левски, в сърцето на най-опасните начинания, служил е до сетния си дъх на народа си.

Читалищните дейци и народният хор за обработен фолклор по уникален начин представиха живота на Матей. Пенчо Пенчев с завидно рецитаторско майсторство изпълни поемата „Черната капа“ за Матей Преображенски – идол на българското самосъзнание.

Вървяхме по маршрута, пеехме възрожденски песни, скандирахме и събирахме полски цветя, които поставихме пред **паметниците „Априлци“, на поп Харитон и на Костницата при Дряновския манастир**. С песен и развети знамена спряхме до Костницата в манастира. Там заместник-кметове на Дряново ни поздравиха и връчиха грамоти за участие.

Част от походниците нощувахме в х. „Бачо Киро“, поднесохме цветя в Костницата на загиналите народни синове, наблюдавахме възстановка на боя край манастира, представена от формация „Традиция“, и участвахме в тържествената заря-проверка. Тук бяха всички кметове на населените места, през които преминава походът, както и президентът Румен Радев.

На другия ден посетихме **пещерата „Бачо Киро“**. Пожелахме си до нови срещи и се прибрахме в Търново удовлетворени и заредени с енергия.

Снежанка ДИМИТРОВА,
ТК „Незабравка“ – Велико Търново

ТУРИСТИ СЕ ЛЮБУВАХА НА ДОБРУДЖА И МОРЕТО

На 5 и 6 юни 2021 г. се проведе XVIII-ят пешеходен туристически поход „Добруджа и морето“ с домакин ТД „Добротица“ – Добрич. В него участваха 233 туристи от 17 туристически дружества. За пореден път най-малките участници бяха Мира и Ники на 4 години от ТД „Добротица“, а най-възрастните – Григор и Марин на 82 години, съот-

ветно от ТГ „Курото“ и ТД „Буйна кръв“ – Разград.

Гостите бяха посрещнати в центъра на с. Тюленово, председателят на ТД „Добротица“ разказа накратко историята на селото и даде старт на похода, чиито маршрут минава по скалистия бряг от с. Тюленово до с. Камен бряг. Край паметника на мястото, където на 31 май 1951 г. е открито първото нефтено на-

ходище в България, почти всички туристи се спряха за снимки. Следващата спирка бе на скалистия бряг пред емблемата на село Тюленово, скалната „Арка“, единствена по рода си в Европа. От тук вървяхме по скалистия бряг и се любувахме на причудливите форми на скалите, изваяни от морските вълни и вятъра. Крайната точка бе „Огънчето“ – притегателно място край с. Камен бряг, което достигнахме за около 2.30 – 3 часа. Тук направихме по-дълга почивка и се отпавихме към комплекс „Виктория“ до Балчик.

След настаняване и почивка председателят на ТД „Добротица“ Мирослав Кескинов даде началото на празненството. Последва изпълнение на две талантливи деца от Добрич и връчване на благодарствени грамоти на ръководителите на групите. Неделият ден ни посрещна слънчев и топъл. След сутрешното кафе повечето от гостите пожелаха да отидат на плаж или на разходка край морето. Разделихме се с пожелания за лек път и до нови срещи.

Мирослав КЕСКИНОВ,
председател на ТД „Добротица“

БЪЛГАРИЯ ПАЗИ СПОМЕНА ЗА ПОДВИГА НА БЕНКОВСКИ

Всяка година в навечерието на 25 май туристически групи от цяла България участват в похода „По стъпките на Георги Бенковски“. Тази година за втори път членове на ТД „Свищи плаз – 2013“ се включиха в инициативата по маршрут от с. Дивчово до местността Костина край с. Рибарица.

На входа на биосферния резерват „Богатин“ голяма табела информира, че средната възраст на хората е 130 години, но има и дървета с възраст над 200 години. Тук дървесният вид бял бук е сред най-добре запазените на Балканския полуостров. Често спирахме за снимки или просто да погледаме, възхитени от току-що разлистените вековни исполини. За малко повече от два часа групата премина през част от НП „Централен Балкан“ и пристигна в местността Костина навреме, за да присъства на празника.

Представителна рота от Вишето военно-въздушно училище „Георги Бенковски“ – Долна Митрополия взе участие в честванията. Програмата продължи с възстановка на събитията преди 145 години, изпълнена от клуб „Традиция“. След потушаването на Априлското въстание Бенковски разпуска Хвърковатата че-

тата. Заедно с още трима съратници тръгва през Балкана да търси спасение от турските преследвачи. Захари Стоянов, който по чудо оцелява от засадата, в „Записки по българските въстания“ разказва, че след като Бенковски бил застрелян, главата му била отрязана и из-

мита в близкото кладенче. Турците я дали на предателя дядо Вълчо. Когато човек преминава по същото мостче, над същата пенлива планинска река и поглежда към окървавеното кладенче, картината сякаш оживява.

Днес на това място признателните потомци са издигнали белокаменен паметник, пред който се поклонят и отрупват с много венци и цветя. Стотици хора бяха наобиколили Кърва-вото кладенче – лобно място на Георги Бенковски. България пази спомена за епопеята от 1876 година!

Даниела САМАРДЖИЕВА

ЗАПОЧНА СЕЗОНЪТ НА БИЛКИТЕ

ЕНЬОВДЕН

Билярки,
бродници и
житомамници

**Лечебните растения - билките, са зелените при-
ятелите на човека, които го хранят, пречистват и ле-
куват. Изобилието от цветове, вкусове и аромати, с
които природата щедро ни дарява, събужда усещане-
то за бодрост и жизнерадост. Неизброими са расте-
нията, изследвани или все още непознати, тези ми-
ниатюрни „заводи“ за лекуване, които човечеството
използва от незапомнени времена. Науката повдигна
завесата, зад която се крие светът на лечебните
свойства на билките.**

Но за това трябва да се по-
знават тяхната употреба, пра-
вилно бране и съхраняване.
Да знаем при какви болести да
ги използваме, дозируемостта и
начинът на приготвянето им в
домашни условия. Без позна-
ването им, начина на събиране
(кога и кои техни части са ле-
чебни), сушене и съхранение
те не биха изпълнили предназ-
начението си. Да не забравяме
и това, че „зелената аптека“ на
природата трябва да се пази от
унищожаване!

СЪБИРАНЕ, СУШЕНЕ И СЪХРАНЕНИЕ НА БИЛКИТЕ

За да се запазят лечебните
свойства на билките, много ва-
жно е да се знаят начините на
брание, сушене и съхранение.
Билките се берат в подходящия
сезон, в ясно, сухо и слънчево
време, ръчно или механично.
При ръчното събиране те се
пазят от мачка-
не, а най-добре
е да се режат
с ножица. Това
важи особено
за цветовете,
листата, дори
за плодовете.
Поставят се в
кошове, кутии,
торби, чайги.
При брането на
диворастващи
билки винаги се
оставят доста-
тъчно необрани
площи, за да се

запазят находищата. Надземните
части на растенията се берат в
периода на цъфтенето (за всяка
билка той е различен), а корени-
те, коренищата и грудките - през
пролетта преди вегетацията им
или през есента, когато тя е в
края си. Всяка билка има опреде-
лен период за бране, когато в нея
се натрупват ле-
чебни вещества.

Веднага след
брането билките
се сушат с цел
консервиране
на лечебните
биологичноак-
тивни вещества.
Лечебното им
действие зависи
от правилното
сушене. Преди
това пресните
растения трябва
да се почистят,
а подземните
части се из-

плакват с вода
и се изтръскват.
Някои корени
още пресни се
обелват и тогава
се сушат. След
това те лесно се
стриват на прах.
За всяко расте-
ние температу-
рата на сушене
е индивидуал-
но определена.
Растителните
части, съдър-
жащи етерични
масла, се сушат
бавно, разсла-

дно, чайги, сухо платно, хартия.
Изушаването е завършено, кога-
то растението загуби еластичност
и е чупливо.

Цветните пъпки се сушат на
умерена температура, на тънък
пласт, като се разбъркват често,
за да не се спарват и плесеня-
ват.

Цветовете и листата се
разстилат на тънък пласт.

Тревите (стръковете) се връз-
ват на малки снопчета и се окач-
ват на сухо, топло и проветриво
място, или се разстилат.

Семената и несочните пло-
дове, след добро изсушаване на
слънце, се оставят в проветриви
помещения, а сочните плодове
- в сушилни или на топло, без да
се допират.

Цветът, мирисът и вкусът на
билките се влияят много от възду-
ха, който трябва да затопли суро-
вите растения и да отнеме влагата
им. Подходящата влажност при
сушене е 8 %. Изушените билки
се прибират в чиста, здрава и
суха опаковка, държат се в чисти,
сухи и проветриви помещения,
и трябва да се пазят от тютюнев
дим, чужди миризми, инсекти и
гризачи.

ни в по-дебел пласт, при топлина
25-30 °C, както и дроги, чиито
действащи съставки са стабилни и
не се разграждат лесно от ензими.
Пряката слънчева светлина обез-
цветява обогатените и зелените
листа и те не стават годни за упо-
треба. На слънце се сушат само
онези части на растенията, които
не съдържат багрила - кори, коре-
ни, семена. Бавното сушене става
на открито и проветриво сенче-
сто място при сух и топъл климат,
с разстилане на билките в тънък
пласт върху рамки с мрежесто

exoСПЕЛЕОЛОГИЯ

ПРОЛЕТНА ЕКСПЕДИЦИЯ „СБОРЯНОВО“ 2021“

От 8 до 12 април т. г. на те-
риторията на Националния
историко-археологически ре-
зерват „Сборяново“ край Ис-
перих се състоя шестата по-
редна експедиция, организи-
рана от Българското пещерно
дружество (БПД) за проучване
на пещерите в района.

Под флага на експедицията
се събраха 19 пещерници от
БПД и Българската федерация
по спелеология. За чест на ор-
ганизаторите, сред участващите
изпъкнаха имената на предсе-
дателите на двете спелеолож-
ки структури д-р Камен Бонев

и д-р Явор Шопов. Колегите от
БФС бяха достойно предста-
вени от девет представители на
спелео - клуб „Академик“, Русе. В
„битката“, само с един „войн“, се
включи и пещерен клуб „Искър“,
София. Останалите участници
бяха членове на БПД от Русе,
София и Търговище. Както и преди
почетно място сред нас зае един
от най-големите познавачи на ра-
йона - Александър Александров,
който представляваше организа-
цията патрон на изследовател-
ския ни проект - Историческият
музей в гр. Исперих. Впрочем,
в деня преди да започне дейст-

и като базов лагер за последвали-
те.

Основна цел на проявата беше
картирането на обектите, открити
по време на експедицията през
май 2020 г. в поречието на р. Ча-
ирлъка и в скалните откоси по
течението на р. Царацар (Крапи-
нец) след водослива и с р. Чаир-
лъка. През първия ден акцентът
бе върху първия посочен район и
там бяха картирани общо десет
неголеми пещери, две от кои-
то новооткрити. Най-дълга сред
тях се оказа пещерата „Саръкая“
(Жълтата скала), чиято дължина
е 17,2 м. По-важното е, че там
бяха открити археологически ар-
тефакти - керамични фрагменти
и част от обработено кремъчно
оръдие на труда (вероятно стър-
галка) - явни белези от обитава-
не. Същият ден, в скалите високо
в склона на р. Чаирлъка, бе ло-
кализирана и пещера сметище,
чието съществуване ни беше из-
вестно.

На следващия ден работата се
съсредоточи в поречието на р.
Царацар в района на скалната
група „Бербер Кая“ и във венците
на левия географски бряг на ре-
ката след водослива. В скалната
група бяха картирани седем обек-
та, предимно скални ниши, като
най-интересен се оказа триетаж-
на възходяща проходна пещера
, наречена „Етажната“. Във вто-
рия район бяха картирани четири
пещери, като най-дълга от тях,
а и въобще по време на експе-
дицията бе „Високата“ (29,11 м).
Междувременно, екип на спеле-
оклуб „Академик“ - Русе направи
там теренен обход на непроучен
участък по течението на реката,

Пъстроцветното пе-
щернашко множество
се приюти в Археоло-
гическата база „Камен
рид“ край с. Свещари,
която за пореден път
бе предоставена за
безвъзмездно ползване

където локализираха, снеха GPS
координати и фотографираха вхо-
довете на три нови обекта, които
след внимателен оглед следва да
бъдат картирани.

Хубавото време, осигурените
от Историческия музей в Исперих
битови условия и добрата орга-
низация на експедицията създа-
доха изключително приятелска
атмосфера между участващите,
пълно взаимодействие и взаи-
мопомощ между тях и идеални
предпоставки за цялостно изпъл-
нение на заплануваните цели и
задачи. Резултатите, в синтези-
ран вид, са следните: открити
са 9 нови обекта и са картирани
общо 21 обекта. Явор Шопов и
сътрудници осъществиха три об-
литания на района с дрон и го
заснеха с фото и термокамери с
интердисциплинарна цел - тър-
сене на непоказани входи на
подземни кухни, непроучени
археологически обекти и пр. При
първичния анализ на снимките,
осъществен от Явор Шопов, бяха
локализирани множество пещери,

които предстои да бъдат иден-
тифицирани.

Като символична награда за
постигнатите резултати, които на
крайна сметка ще обслужват не
само пещерняшката общност,
а и музеят в Исперих, всички
участници в експедицията по-
лучиха възможност да посетят
свещарската Тракийска царска
гробница. Благодарим за жеста!

За наша чест, до края на ек-
спедицията успяхме да направим
картите на 75 % от картираните
пещери, а към днешна дата
всички те са изчертани на паус,
сканирани и готови за публику-
ване!

На този етап в района вече са
картирани общо 60 пещери, но
това едва ли е всичко. Напред
ни чака проучването на още
няколко вече известни, но не-
документирани пещери, а кол-
ко нови ще бъдат отрити, не се
знае. Всичко зависи от нашата
воля и систематичност. Проуч-
ванията ще продължат.

Текст и снимки: Алексей ЖАЛОВ

НАЦИОНАЛЕН ВОДЕН ПОХОД ПО

СТРУМА

За осми пореден път бе проведен национален воден поход по горното течение на река Струма. Организацията осъществи клубът по воден туризъм „Струма 2012“ към туристическо дружество „Осогово“ – Кюстендил.

„С всяка следваща година мероприятияето достига все по-широки мащаби. Имаше участници от цяла България – София, Пловдив, Пазарджик, Варна, Русе, Хасково, Димитровград, Кърджали, Нова Загора, Калопфер, Троян, а за първа година от Казанлък и Плевен. Поляната край село Раждавица, където е устроен бивакът събра любители на водния туризъм“ – споделиха организаторите.

Представители на мото клуб „BROTHERS FROM HELL“ също посетиха мероприятияето.

През първия ден се организира спускане в най-екстремното трасе, от кариерата над с. Полска Скавица до бивака. На вода бяха 30 каяка. Хората, които останали на суша, посетиха водопада и от там наблюдаваха участниците по вода. Имаше и желаещи да минат целия Земенски про-

лом от гр. Земен до с. Раждавица. Не липсваха рискови ситуации, в които се наложи оказване на помощ на преобърнали се участници.

Клубът по воден туризъм „Струма 2012“ благодарни на ръководството на ТД „Осогово“ за подкрепата, която оказва през годините. Специална благодарност изказваме и на ръководството на строителна фирма „Рила“ и на Борислав Крумов за предоставената материална база. Благодарим и на момчетата от РСБЗН – Кюстендил, които отделиха от свободното си време и ресурси, за да помогнат с организацията. И не на последно място благодарности на всички гости, които взеха участие в организацията и логистиката.

До края на годината каякарите от Кюстендил планират да се включат в редица национални прояви. Още от сега те с нетърпение очакват водния поход през 2022 год., когато клубът ще навърши 10 години от създаването си.

Гергана Нешева – член на клуба по воден туризъм „Струма 2012“ – Кюстендил

ВАРНЕНСКИ ТУРИСТИ ПОЧЕТОХА ДЕЛОТО НА РАКОВСКИ

В началото на юни туристи-ветерани от ТД „Родни Балкани“ – Варна, се организирахме за пътешествие из Източна Стара планина с крайна цел Котел. Тази част на Балкана не отстъпва на останалите по красотата и природни забележителности. Реките Луда Камчия и Голяма Камчия разсичат обрасли с гъсти гори възвишения. Скалистите била и голямото изобилие от пещери не оставят на мира възображенето на иманярите. Тук има проходи – свидетели на вековните битки между български и ромски, и скрити хайдушки съборища – Агликина поляна е на два разкрача от прохода Вратник (Демир капия).

Малко преди град Омуртаг неусетно пред нас се появила трите устременни към небето изстребители в **Авиационния космически парк**. На тях е минал служебният път на втория наш космонавт Александър Александров. През 1979 г., още преди полета му в Космоса през 1988 г., съветското ръководство подарява на музея в града тренировъчния скафандр на Александров като дубльор на Георги Иванов.

Град Омуртаг (Осман пазар преди 1934 г.) е разположен в Предбалкана, на главния път Варна – София. Следи от човешка дейност са открити от V хилядолетие пр. Хр. Местоположението, климатът и водоизточниците продължават да създават условия за живот и в по-късните епохи. Наричали го седмолъчев кръстопът. Тук се срещат пътищата от Западна и Централна България към Варна; Русе – Омуртаг – Котленски проход – Ямбол, а оттам и към Одрин и Цариград.

Днес Омуртаг е градче със затихващи функции. **Историческият музей** се помещава в архитектурен комплекс. Главно място заема въз-

рожденската къща на баба Иванка Хаджийката, построена от уста Генчо Кънев през 1876 г. Тя е единствената, останала от сградния фонд на Осман пазар. Планът за създаване на музея през 1973 г. е бил изготвен от Димитър Овчаров, научен сътрудник към Военноисторическия музей в София. В отделните помещения и сгради са представени различни експозиции, има зали за Възраждането, за бита преди и след Освобождението, археологическа и етнографска сбирки.

Навлизаме в Котленския проход. Тук, сред горите, се намира **местността Злостен** с пропасти пещери, както и известната „пещера на Раковски“, където той вероятно е замислял поемата „Горски пътник“. Излизат се защитените природни обекти Орлицата и Урушки скали, в които гнездят скални орли.

2021 е обявена за „Година на Раковски“ по случай 200 години от неговото рождение. В Котел посещаваме Пантеона на Георги Раковски с музейната експозиция „Котленски възрожденици“. Поднасяме цветя, правим снимка пред паметника на великия българин и се разхождаме из старата част на града, където почти всяка къща е експонат. Галатанското училище с историята на килимдарството, Етнографският музей, църквите, строени в средата на XIX в. и на всяка крачка паметници на възрожденици и комити, заемали високо място в историята ни.

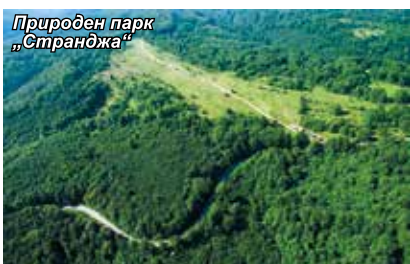
Китната **Жервава** ни посреща с много слънце и учудващо много посетители. Някои се насочват към къщата-музей на Йордан Йовков, други – към къщата на възрожденцата Сава Филаретов. Тя се отличава с богата украса от дърворезба и гостна, която служела и за вътрешен параклис. От чардака се открива прекрасна гледка към селото и към отсрещния хълм и парк „Добромирци“, където всяка година през август се провежда Национален фестивал на фолклорната носия.

Тръгваме си, доволни от видяното, преживените емоции и новите знания.

Текст и снимки: Боянка Койчева, ТД „Родни Балкани“ – Варна

СТРАНДЖАНСКИ СЕЛА КАНЯТ ТУРИСТИ

Природен парк „Странджа“

Странджанският регион е известна туристическа дестинация, разбира се, заедно с южното Черноморско крайбрежие. Днес редица странджански села успешно развиват селски, културен и еко-туризъм на територията на ПП „Странджа“.

Всяка година в края на май на територията на ПП „Странджа“ се провежда **Фестивал на зеленката**, чието призвание е да популяризира възможностите за различни туристически алтернативи в региона. Фестът все повече се превръща в информационно средище за обмен на идеи и опит, борса за туристическо предлагане и представяне на новости в опазването на околната среда.

Защо зеленката е символ на Странджа?

Странджанската зеленка (Rhododendron ponticum) е ендемит, записан в „Червената книга на България“. В Европа е разпространено само в планината Странджа на българска и турска територия. Понтийският ѝ вид вирее още в района на Кавказ. Храстът е своеобразен

начело на всяко шествие са иконите на светците, поклонниците вървят под съпровода на гайда и тъпан, след тях вървят деца с имена Константин и Елена, а накрая – питропът на църквата, селяните и гостите. Това е един поддържан от столетия странджански обичай, наречен „свиждане на иконите/светците“. Прави се два пъти в годината – на Голямата аязма, когато на най-святото за нестинарите място се събират нестинарските икони от пет странджански села, и навърх нестинарския празник 3 юни в **м. Господьовата дияра**, когато се „свиждали“ нестинарските икони на селата Българи и Кости. Така два пъти в годината нестинарските икони и изпълняващите нестинарската обредност се „свиждат“, участват в празненства, уредени в чест на Св. Св. Константин и Елена, нестинарите, огъня и слънцето и измолват здраве и благодат за общността си. На Голямата аязма се поднасят жертвени дарове и се извършва ритуал „смиване“ за здраве с аязма-на вода. И до днес в Странджа се

почват хоря. В миналото нестинарите от с. Кости ги „прихващали“ и играели на Голямата аязма, докато тези от с. Българи, ги „прихващали“ в селото им.

Странджанци вярват, че хорицето при Голямата аязма е свещено за влизане в огън, защото там са играли първите нестинари. Точно на това място баба Злата – последната легендарна нестинарка на Странджа, също за пръв път влиза в огъня.

Мястото е достъпно по маркирани маршрути от всяко от петте села.

Поклонническия маршрут: село Граматиково – м. Припор – Влахов дол

Началото на маршрута е в с. Граматиково, откъдето се продължава през м. Цинигарово. Оттам се открива прекрасен изглед към югоизточната част на селото. След това пътеката минава през местността Тъмната усойка – място със северно изложение, където могат да се видят величествени стари букаци. Продължава се през местността Мавовци, в чиято югоизточна част се намира красивият скален масив Мавовски пазлак, страховито надвесен над р. Велека. Оттам могат да се видят меандрите на реката и ширналата се местност Припор, разположена от лявата част по те-

Магарешко сафари в с. Стоилово

ника. В подножието на източния склон се намира Голямата аязма. Преди столетия на това място траките са извършвали свещени ритуали на преклонение пред слънцето и лечебната сила на водата.

Природен парк „Странджа“

е обявен през 1995 г. и е най-голямата защитена територия у нас (1161 кв.км.). Обхваща българската част на планината и има излаз на морския бряг. На територията му са разположени община Малко Търново и части от общините Царево и Приморско с общо 21 селища и население около

7 хиляди души. В парка има 5 резервата – „Силкосия“ (най-стария у нас), „Тисовица“, „Средока“, „Витаново“ и биосферен резерват „Узунджик“. В карстовия ареал има и 12 защитени местности. Най-високият връх в българската част на Странджа е Голямо гращице – 710 м. надм. височина. При ясно време от него се вижда и Босфора.

Над планината Странджа преминава големият миграционен път **„Виа Понтика“**. За наблюдение на прелитащите 257 вида птици има специален пункт край Атанасовското езеро. Сред тях са черен сово, орли, египетски лешояд, сив кълвач, орли, къдроглав пеликан, малък корморан и т.н. Странджа има и най-богатата гръбначна фауна – 261 вида, от които 40 сладководни

са туристи по опознавателни маршрути, ловци или просто почивачи през уикенда български. Местните жени посрещат със зелиник, кисело мляко и курабии. Фолклорната група на селото изпълнява обичайна „Седянка“, на която можете да чудете странджански народни песни. Тук се намират още **църквата „Св. Димитър“** (края на 17 в.) с **килийно училище, етнографска сбирка и посетителски център на ПП „Странджа“**.

Съседното село **Стоилово** пък е известно като селото с най-много магарета в околността и с **магарешко си сафари**. Разходката не е дълга и е по-скоро атракция. Всяко магаре задължително си има водач, защото иначе просто се прибира у дома да хапне и не иска да следва

маршрута.

В природния парк се редуват културно-исторически пластове от времето на енеолита и бронзовата епоха, тракийската мегалитна култура, античността, средновековието, възраждането и най-новата ни история, с концентрация, рядко срещана в Европа. Един от архите примери, че планината запазва ези-ческите обичаи на траките, е нестинарството. И до днес негов център е **етнографският резерват село Българи**. Ритуалът се изпълнява там всяка година в деня на Св.св. Константин и Елена. Тогава от т.нар. Коначе нестинарите изнасят три икони, обикалят църквата и танцуват върху гореща жарава. Прави се и курбан. В местността Камъка има тракийско скално светилище отпреди 3 хиляди години, където са запазени скални соларни кръгове за жертвоприношения. Името на мястото идва от голям камък с форма на гъба и малък отвор под него. Повериято гласи, че които се погледне през него, ще му бъдат опростени греховете. От м. Камъка се наблюдава величествена панорама на гледка към странджански горски масиви, а в далечината, в посока Царево, се вижда връх Голямата Папия (папия от гръцки-връх) Висок е 502 м. и е бил вулкан в древни времена.

По пътя за село Граматиково се пресича **река Велека** – най-чистата у нас и дълга 147 км. В горното ѝ течение се вди пъстърва, а от с. Бродилово до устието ѝ е плава-

телна в продължение на 10 км. При вливането си в Черно море образва красива пясъчна коса. Многократно разклоненията привличат запалени рибари. На места по реката има оформени дървени беседки за пикници. Петдесетметровият виадукт в местността Ковач се използва за бънджи и други екстремни скокове. По-нататък се минава през м. Качул, в която има няколко бамбукови плантации. Тук се намира и най-голямото аязмо в Странджа – „Инди-пасаха“. Целебната му вода привлича много хора, които на тръгване остават по скалите наоколо части от дрехите си за здраве и късмет.

Името на едно от най-благоустроените селища в региона с дивеевска станция – **Граматиково**, идва от гръцката дума граматик, т.е.

„грамотен, писмолен човек“. Легендата разказва, че тук е бил заточен патриарх Евтимий. Доста атрактивна е и местната изложба „Горска сбирка“, събрала много фотоси и малък кът с препарирани животни и птици. В едноименното землище се намира и параклисът „Света Троица“, който се свързва с Григорий Синаит, основоположник на исихазма. Подобни светни места, наричани от местните хора манастирчета, са строени върху скали и до аязмо. До отдалечения на по-малко от 4 километра параклис (XIII-XIV в.) се стига и с джипове, и пеша. Кърджалиите разрушили през 1870 г. обитаваното от монаси място, но след 5 години то било възстановено и осветено по инициатива на местна хаджийка, в чиито сън било повелено възстановяването му. Под параклиса има пещера с 3 разклонения, в едно от което има лечебно аязмо. Близко до светото място има дъб от епохата на терциера, където туристите правят снимка за спомен.

В село **Бродилово**, в подножието на връх Голяма Папия, живеят близо 216 души, половината пенсионери. Името на селото идва от брод през Велека, която извила живописни завои край него. Доста от пусетниците му къщи са изкупени от софиянци и чужденци, в т.ч. и английския писател Джон Макрийн. В околностите му на туристите се предлагат три маршрути в кръгова форма – малък, среден и голям. Го-

лемият включва сафари с джипове и разходка през дивешни гори, под които расте зеленката. За 30 минути по черен път се стига до местността Милекоп, където има чешма, столба-заслон и попка за дивеч. Екопътеката е факт благодарение на програма на княжество Монако. Тя предоставя възможности и за велотуризм.

Гостоприемните и съдечни странджанци канят в селските си къщи за настаняване, където туристите дегустират домашно приготвени специалитети – градинска салата, домашно кисело и прясно мляко, странджански боб в гърне, пилка с шарена сол, бануца, курабии, придружени с домашна ракия.

Петя ИВАНОВА

мост между древността (останал от времената на последните заедвания на терциера) и съвремения. Той е вечензелен, расте в подлеса на буковите гори и цъфти в началото на юни.

Най-популярният туристически продукт в планината, свързан с религиозния туризъм, е възстановка на цялостния нестинарски обряд на култовото място

Голямата аязма

Тя се намира във Влахов дол, в който тече приток на Велека. На левия му бряг са разположени одрчетата на петте нестинарски села в Странджа – Българи, Кости, Граматиково, Кондополово и Сливово. В неделята, предшестваща 3 юни – денят на светите Константин и Елена (в който те се честват по стар

чението на Велека.

Преходът продължава през местността Кульовци, която е почти до лъките на местността Припор. След минаване през р. Велека се отива в местността Дядо Янчо. Прекрасна е гледката по коритото на Велека, където се чува ромона на реката, може да се видят риби, видри и много птици, които, привлечени от богатата растителност и влага, обитават поречието. След приятно изкачване през сенчеста и дивна Странджанска гора се достига в местността Карието, близо до погранично съоръжение. Пътят продължава през величествена дъбова гора. На билото на Карието се намират останки от старото одърче, където шествието оставяло нестинарските икони да „сколасат“ (да си

7 хиляди души. В парка има 5 резервата – „Силкосия“ (най-стария у нас), „Тисовица“, „Средока“, „Витаново“ и биосферен резерват „Узунджик“.

Над планината Странджа преминава големият миграционен път **„Виа Понтика“**. За наблюдение на прелитащите 257 вида птици има специален пункт край Атанасовското езеро. Сред тях са черен сово, орли, египетски лешояд, сив кълвач, орли, къдроглав пеликан, малък корморан и т.н. Странджа има и най-богатата гръбначна фауна – 261 вида, от които 40 сладководни

са туристи по опознавателни маршрути, ловци или просто почивачи през уикенда български. Местните жени посрещат със зелиник, кисело мляко и курабии. Фолклорната група на селото изпълнява обичайна „Седянка“, на която можете да чудете странджански народни песни. Тук се намират още **църквата „Св. Димитър“** (края на 17 в.) с **килийно училище, етнографска сбирка и посетителски център на ПП „Странджа“**.

Съседното село **Стоилово** пък е известно като селото с най-много магарета в околността и с **магарешко си сафари**. Разходката не е дълга и е по-скоро атракция. Всяко магаре задължително си има водач, защото иначе просто се прибира у дома да хапне и не иска да следва

маршрута.

В природния парк се редуват културно-исторически пластове от времето на енеолита и бронзовата епоха, тракийската мегалитна култура, античността, средновековието, възраждането и най-новата ни история, с концентрация, рядко срещана в Европа. Един от архите примери, че планината запазва ези-ческите обичаи на траките, е нестинарството. И до днес негов център е **етнографският резерват село Българи**. Ритуалът се изпълнява там всяка година в деня на Св.св. Константин и Елена. Тогава от т.нар. Коначе нестинарите изнасят три икони, обикалят църквата и танцуват върху гореща жарава. Прави се и курбан. В местността Камъка има тракийско скално светилище отпреди 3 хиляди години, където са запазени скални соларни кръгове за жертвоприношения. Името на мястото идва от голям камък с форма на гъба и малък отвор под него. Повериято гласи, че които се погледне през него, ще му бъдат опростени греховете. От м. Камъка се наблюдава величествена панорама на гледка към странджански горски масиви, а в далечината, в посока Царево, се вижда връх Голямата Папия (папия от гръцки-връх) Висок е 502 м. и е бил вулкан в древни времена.

По пътя за село Граматиково се пресича **река Велека** – най-чистата у нас и дълга 147 км. В горното ѝ течение се вди пъстърва, а от с. Бродилово до устието ѝ е плава-

телна в продължение на 10 км. При вливането си в Черно море образва красива пясъчна коса. Многократно разклоненията привличат запалени рибари. На места по реката има оформени дървени беседки за пикници. Петдесетметровият виадукт в местността Ковач се използва за бънджи и други екстремни скокове. По-нататък се минава през м. Качул, в която има няколко бамбукови плантации. Тук се намира и най-голямото аязмо в Странджа – „Инди-пасаха“. Целебната му вода привлича много хора, които на тръгване остават по скалите наоколо части от дрехите си за здраве и късмет.

Името на едно от най-благоустроените селища в региона с дивеевска станция – **Граматиково**, идва от гръцката дума граматик, т.е.

лемият включва сафари с джипове и разходка през дивешни гори, под които расте зеленката. За 30 минути по черен път се стига до местността Милекоп, където има чешма, столба-заслон и попка за дивеч. Екопътеката е факт благодарение на програма на княжество Монако. Тя предоставя възможности и за велотуризм.

Гостоприемните и съдечни странджанци канят в селските си къщи за настаняване, където туристите дегустират домашно приготвени специалитети – градинска салата, домашно кисело и прясно мляко, странджански боб в гърне, пилка с шарена сол, бануца, курабии, придружени с домашна ракия.

Петя ИВАНОВА

ТРИ НОВИ МАРШРУТИ В ОКОЛНОСТИТЕ НА КИЛИФАРЕВО

25 доброволци от туристическите дружества „Града“ – Килифарево и „Трапезица“ – 1902 – Велико Търново прочистиха и маркираха три нови маршрути в околностите на Килифарево, с. Нацовци и с. Върлинката.

- с. Нацовци – Килифаревски манастир – 20 минути
- с. Нацовци – разкопките на стария манастир и с. Върлинката – 90 минути по синя маркировка.
- с. Нацовци – гр. Килифарево – 60 минути

По маршрутите има кътове за отпих и забавления. Заповядайте по новите туристически маршрути! Пазете природата чиста!

ДЕЦА И ВЕТЕРАНИ СЕ ЗАБАВЛЯВАХА В ПАРК „КСИЛИФОР“

В края на май т.г. групи ученици от ОУ „Бачо Киро“, членове на клуб „ТУР 2000“ към ТД „Трапезица“ – 1902, както и членове на Клуба на туристите ветерани осъществиха поход до парк Ксилифор. Там деца и възрастни се забавляваха при възможните атракции.

ПЛАНИНАРИ ОТ ПЕТРИЧ, КРЕСНА И ПЕХЧЕВО СЕ СРЕЩНАХА НА МОРАВСКИ ВРЪХ

Първа среща, с обещание да премине в ежегодна традиция, осъществиха над сто туристи-планинари от Петрич, Кресна и Пехчево (Северна Македония) на връх Моравски, известен още с името Ченгене кале (1780 м.) в Малешевска планина. Инициативата бе на ТД „Калабак“ – Петрич с председател Елена Милушева, подкрепена от ТД „Синаница“ – Кресна с председател Петър Галчев, а от македонска страна – от туристически клуб „Калийца“ в Пехчево.

Туристите от Кресна и Петрич осъществиха изкачването до Моравски връх по маршрута от Кресна към село Сливница и оттам по възправилите се ридове над река

Сливнишка през обезлюденото село Будилци, местността Врътката и по централното било на планината. Туристите от Пехчево пък бяха предпозначили маршрута по долината на река Брегалница и хълмовете из Влахиана планина.

Срещата се превърна в своеобразен празник на планинарството и основната и част премина при пирамидата номер 48 на върха, на която стоят надписите НРБ (Народна Република България) и РМ (Република Македония) на границата, през която до 1990 година не е möglich и заек да премине.

Поздравления към участниците изказаха председателите на трите туристически дружества. В роля-

та на екскурзовод се представи кметът на село Сливница Йордан Дончев. Във веселата част като диджей с усилвателна уредба се отличиха Никола Стефанов от Кресна. С добри изяви в народните хора се представиха туристите откъм Петричско-Кресненска страна, а в песните първенството бе за Пехчево.

Трите дружества си размениха подаръци – сувенири, туристически карти и снимки от природни обекти. Всички бяха впечатлени от величествения изглед към издигащата се в гористо-каменни грамади Ирин-Пирин планина в целия ѝ ръст.

Борис САНДАНСКИ

ВДЪХНОВЯВАМ ХОРАТА ДА ПЪТУВАТ

Интервю на журналиста Живко Константинов за в. „Ехо“

Живко Константинов определя себе си като колекционер на приключения и гражданин на света. Навъртял е километраж по земя, въздух и вода до едни от най-далечните и екзотични места на планетата. Четири пъти се е докосвал до ледения континент Антарктида. Среждал се е с най-големите гущери на Земята – комодовите варани. Надниквал е в тайнствата на Индия. Присъствал е на свещена лунна церемония на остров Бали. Преминавал е през най-опасния проток в света – Дрейк и е виждал нос Хорн. Минавал е с лодка под водопадите Игуасу в Южна Америка. Скачал е с парашут, бърджи, летял е с парапланер, возил се е на кучешки впряг, спускал се е в пещери. Неуморим ентузиаст, готов на всичко, за да покаже и разкаже за най-вълнуващите места на планетата.

Г-н Константинов, кое беше първото ви пътешествие?

Първото далечно пътуване беше до френската столица Париж. Не знам дали защото е бил първият ми късмет, но до града на влюбените съм пътувал десетина пъти по различни поводи. Иначе за мен всяко пътуване е първо, дори ако е до дестинации, които посещавам за пореден път. Винаги откривам по нещо, което не съм забелязал преди. След това пътешествията се превърнаха във върволица. Особено с навлизането на нискотарифните авиокомпани, които даде възможност светът да бъде още по-близо до нас, българите. Неца, които преди си позволявахме трудно заради скъпите билети, днес са много по-достъпни. Като например приказната Петра в Йордания и Червената пустиня Уади Рум. Вълшебни места, които горещо препоръчвам да видите с очите си.

Колекционирате ли дестинации или просто се възползвате от шанса да посетите нови държави и места?

Колекционирам преживяванията от пътуванията. Често ме питат колко държави съм посетил – не водя статистика, защото не е важна бройката, а какво си видял, усетил и запомнил. Пътешественикът е човек, който толкова бързо запълва страниците на международния си паспорт, че се налага често да се реди на дълги опашки, за да го замени с нов. Използвам всяка възможност, за да пътувам в чужбина. Нямам търпение да се кача на борда на самолета и да сменя въздуха с друг.

До този момент кое е най-впечатляващото ви пътуване и защо?

Когато нещо се случи веднъж, не е задължително да се повтори. Но стане ли два пъти, то със сигурност ще има и трети път. В моя случай, след щастливото трето последва и четвърто. Става дума за приключенията ми до най-студеното място на планетата – Антарктика. Това е най-магичното място, което някога съм посещавал. Родното място на страховито надвиснали ледници, разсечени от злокобни пукнатини. Изящни айсберги с кобалтово-сини оттенъци. Хапещ студ, свистящи ветрове, коварен климат, ледопади и хаотично разбъркани скали и лед. Но и безкраен свят на красота и непохватна природа, величествени гледки, диви животни и прелестни растения. Царството на Бог Еол – господар на ураганите, бурите и халите. Огромна къс ледена земя, така изолирана, че едва в края на 18 век човешки поглед зърва за първи път тази дива и сурова природа. Изолирана пулсираща капсула на човешкото любопитство в една безпределна пустош от вечни ледове. В изскачащите от океана ледове на Антарктика се крият страници на все още непрочетения летопис за историята на нашата планета.

Антарктика – на ръба между два свята. Нашият – забързан, пренаселен, презастроен и този на другия край на света – див, тайнствен, непознат. Там, където времето тече с различни обороти. Антарктика – леденият сейф! До Южния залив на остров Ливингстън, където се намира домът на българите – базата „Св. Климент Охридски“, ни делят едва 14 000 км. Всъщност така измерено, разстоянието от България до остров Ливингстън е по права линия, а

пътят до там е много повече. По груби сметки двупосочно са около 50 000 км по земя, въздух и вода. В една посока пътят е от около седмица до 10 дни в зависимост от самолетните прекачванията в Европа, после в Южна Америка, а след това пътуването е с военни самолети, плаване с кораб и военни лодки „Зодиак“. Това е най-впечатляващото ми пътуване, като се има предвид отдалечеността. Но в компанията на проф. Христо Пимпирев – доайенът на българските антарктически експедиции, определено е незабрав-

Мелник и уникалните скални пирамиди; пещерата „Магурата“ и рисунките от няколко исторически епохи, направени с гуано; любимият Балчик с приказния дворец и пъстри ботанически градини; нос Калиакра, където винаги имам късмета да видя делфините на залез слънце; ждрелото на река Ерма, където природата омайва; невероятната иконопис в църквата „Св. св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат“ в село Добърско, където според мнозина Исус Христос е изобразен в космическа ракета. Между другото, стра-

вимо и изпълнено с любопитни истории и преживявания. Най-незабравимият момент от далечното приключение е, когато пред очите ни се изправят айсбергите. Те са като шамандури, които означават брега на първите късове земя. На хоризонта се появява Българската база. И въпреки студа, който сковава всичко наоколо, ни става топло на душата! Особено когато виждаш как трибагренникът се вее сред ледовете. Въпреки че Ливингстън се води един от островите с най-променливото и лошо време на света, това няма никакво значение при мисълта, че има къде да се скрием и стоплим! Там, на края на света – парче българска земя!

Носител сте на сребърна значка от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. Кои са любимите ви обекти?

Събрал съм печатите на почти всички обекти. Остава златната значка. Това е изключително добра инициатива и стимул да опознаем родината. Не само заради печатите, а и заради добавената стойност. Сред любимите места, на които се връщам отново,

ната ни е пълна с толкова малко познати места извън 100-те обекта. Горещо препоръчвам винаги да проверяваме какво има наоколо, защото съществуват неподозирани, интересни и удивляващи места.

Какво ви мотивира да станете член на Антарктически институт и имате ли някакви конкретни ангажменти, когато посещавате ледения континент?

Станах член на Българския антарктически институт след като бях част от четири експедиции до ледения континент. Там ме отведе журналистическата професия. Отразявал съм живота и научната дейност на българските изследователи в Антарктика. Направил съм десетки репортажи и четири документални филма. Последният от тях (2020 г.) получи голямата награда „Сребърна статуетка“ за документално кино на Международния филмов фестивал във Фукуока, Япония. Това е голямо признание за страната ни и научната дейност на българските полярници на ледения континент. По време на експедициите всеки един от членовете има конкретни задачи по научните си проекти.

Моята роля беше да разкажа за тях на обществото на достъпен и интересен език.

Какви черти на характера притежава пътешественикът, за когото посещението на нови места е нещо повече от приятно прекарване на времето?

Преди всичко свободен и приключенски дух, смелост и желание да откриваш. Душата ти трябва да обича да скита и да е готова да понесе предизвикателства. Трябва да си жаден за нови знания и хоризонти. Още със събуждането си да чертаеш планове за пътуване. Създадох страницата си за приключения и пътешествия по света и у нас: www.jivkokonstantinov.com, в която чрез видео и снимков материал разказвам за местата, които съм посетил. Опитвам се да покажа красиви части от света и се радвам, че успявам да вдъхновява все повече хора да пътуват. Искан да запалю искрата на авантюризма. Да ги заразя с откривателски дух и поглед отвъд хоризонта. Да помечтаем заедно и да повярваме, че можем да сбъднем желанията си. Искан да предизвикам любопитството и въображението. Идеята е да „телепортирам“ хората до близки и далечни земи, да им разкажа за тях надве-натри и да провокирам интереса им. Фотографиите са правени лично от мен. Държа да представям оригинално съдържание. Да е преживяно. Също така предлагам серия от репортажи, в които разказвам не само за пътуванията си, но и представям забавни и интересни хора, животни, предмети и събития. Искан да накарам посетителите на сайта да пожелаят още и още. Да бъдат ненаситни, когато става въпрос за пътешествия и случки от живота. Богатството на страницата е огромната палитра от нетрадиционни места, които са само на един клик разстояние.

Какво ви дава пътешествието като стил на живот?

Зареждане с емоции, спасение от стреса и забързаното ежедневие, бягство от работата, глътка свеж въздух. Опознавам нови култури – как живеят, как се хранят, в какво вярват другите хора. Ние сме граждани на света и трябва да го обиколим, колкото се може повече – това е гаранцията да бъдем още по-щастливи!

Интервю на Емелия МАТЕИНА

Една дълго чакана и мечтана среща с многоликата магия на Родопите бе осъществена от ТД "Стратеш" от 22 до 24 май 2021 г. 38 туристи от всички възрасти се срещнаха с мистичните корени, природните феномени и славната история на Западните Родопи.

Потеглихме в ранни зори от Ловеч и още преди обед стигнахме в град Гоце Делчев. Там посетихме известния Исторически музей, един от 100-те НТО - красива сграда, строена през 1877 г. от български майстори в стил барок с дърворезбовани тавани и врати, изработени от майстори, потомци на Дебърската резбарска школа. Музеят има археологическа и етнографска колекция, лапидариум и двор с автентична мраморна чешма.

Следващата цел бе село Ковачевица, съхранило духа на XVIII - XIX с високите си каменни къщи, изградени от майстори на Ковачевишката архитектурно-строителна школа, любимото място на редица български интелектуалци като Георги Данаилов, написал две книги специално за Ковачевица. Къщите са естествен декор на редица български игрални и документални филми. Посетихме забележителната Бяла черква „Св. Никола“, изградена от камък през 1908 г., и музея в старото начално училище „Йорджо Димитров“ с изложба на уникални кожени скулптури на Драган Милев - Дар.

Отправихме се към не по-малко известното село Лещен със сгушени сред зеленина автентични каменни къщи, тихи калдъръмени улици на фона на зелени хълмове и бялата снежна грива на Пирин на хоризонта. Първата ни нощувка бе в хотел в Гоце Делчев. Привечер се разходихме в разкошния му парк, пълен с живот по широки алеи, спортните площадки, красиви фонтани и цъфнали цветни лехи.

В ранната утрин на втория ден посетихме руините на римския град Никополис ад Нестум, създаден в началото на II век сл. Хр. от император Траян, в чест на победата му (през 106 г. сл. Хр.) над даките, и наречен Град на победата при Места. От беседата на уредника научихме, че градът е населяван в II-VIII в. в рамките на Римската империя, като в края на този период Никополис ад Нестум става епископски център, за което свидетелстват многото раннохристиянски паметници, открити в пределите

ПЪТЕШЕСТВИЕ СРЕД КРАСОТАТА НА

РОДОПИТЕ

му и около него. Изоставен е след земетресение и набези на готите около VII век и отново е населен X-XIV век по времето на Първото българско царство, като жилищата и работилниците на средновековното селище се вкопават в стария културен пласт и използват запазени части от антични жилища и съоръжения. През XVII-XIX век върху останките от антични и средновековни сгради има чифлик.

Пътят ни продължи през село Гърмен с посещение на вековните му чинари с възраст над 600 години. Спряхме пред входа на една още по-древна капсула на времето - Ландшафтно-исторически парк "Градище" на главния път Гоце Делчев - Доспат. Паркът представлява живописен, скалист рид, недостъпен от три страни, богат на скални образувания, по които личат древни дообработки. Археолозите са открили следи от живот в местността на повече от 7000 години и тракийско светилище на 3000 години. На върха му сега е построена беседка с прекрасна панорамна гледка към Родопите, Славянка и Пирин. Изградени са и удобни и безопасни алеи до повечето скални забележителности - Главата, Слонът, Кучето. На входа на парка има детски възнен атракционен парк и сбирка от големи каменни късове със срещашите се в региона видове скали и минерали. Посетихме и село Долен, най-тихият и автентичен архитектурен резерват в Западните Родопи на 1020 м н.в. Основан е около 1460 г. от български семейства, търсещи убежище от поробителите във високата планина. В центъра на селото ни посрещнаха традиционните мраморни плочи с изписани десетки имена на местни жители, загинали във войните за България. Посетихме църквата „Св. Никола“ от XVII век, шедь-

В плиоценен музей Дорково

вър на местните строители, иконописци и резбари. Един местен жител влезе спонтанно в ролята на гид и ни разказа сладкодумно много истории и легенди.

Пътешествието продължи с посещение на Стената на язовир „Доспат“ и живописните му брегове до град Сърница. Там беше втората ни нощувка в хубав хотел със СПА - център и прекрасни гледки към язовира. Сърница е на 1200 м.н.в. Очарова ни с прекрасния си свеж въздух, гъсти борови и смърчови гори и обновен център.

В последната утрин от пътешествието посетихме най-големия карстов извор в България - Клептуза с дебит 500 л/сек. Във Велинград посетихме Историче-

ския музей, чието оригинално архитектурно решение включва къщата на Вела Пеева и доизградени до нея модерни експозиционни зали. Още на двора ни посрещна голямо, червено изписано яйце - знак на прочутата постоянна колекция на великенски яйца от цял свят, съхранявана в музея. Разгледахме и останалите експозиции: мемориална изложба Вела Пеева, залата посветена на Николай Гяуров, съдържаща документи, снимки, плакати, ордени, сценични костюми.

Отново потъваме в миналото и този път чак до Плиоцена, 5 милиона години назад, посещавайки футуристичната, наподобяваща пчелен кошер, сграда на Природонаучния музей „Диорама - плиоценски парк“ край с. Дорково. Той съдържа малка част от находките на най-голямото на Балканите и второ в Европа палеонтологично находище с открити над 600 кости от близо 30 вида животни, открито наблизко и изследвано с българо-френски проект.

Продължаваме към граничната крепост „Цепина“ на 6 км от с. Дорково с дълга и превратна история, преминавала неколкратно от владение на Византия в българските земи. По времето на деспот Алексей Слав, племенник на Калоян, е била столица на независимо деспотство. Намира се на висок хълм с панорамна гледка. Удобна пътека ни извежда неусетно до нея.

Последната ни цел в късния следобед бе Историческият музей в Пазарджик, един от 100-те НТО. Намира се в просторна сграда, близо до центъра на града и съдържа богати експозиции от хилядолетната история на този край.

Текст и снимки:
д-р Дарина ПЕТРОВА

крепост Цепина

НОВО НАЧАЛО - ЕКОПЪТЕКА „СКАЛНИ МАНАСТИРИ“

ТД „Караджата“, град Дулово, област Силистра проведе свое планирано мероприятие - да постави указателни табели и да положи маркировка до скални-

те манастири и хайдушките къщи в местността „Канагьола“ край с. Върбино.

Това е най-голямата документирана колония скални манастири от епохата на Първото българско царство, а и изобщо от X в. в границите на средновековна България и на Балканите. Простира се на разстояние над 50 км по средното русло на сухоречието Канагьол (средновековната река Дристра), по която през IX-X в. преминава най-важния път в българската държава, свързваз столиците Плиска и Преслав с епископската и патриаршеската (между 927-971) резиденция в Дръстър (Силистра). Колонията включва около 50 скални обители (манастири, скатове, църкви, килии, отшелнически пещери). Центровете на монашеския живот са киновиалните (общения) скални манастири до Върбино. Местността ни посрещна със слънце и аромат на мащерка. Природата сякаш ни се зарадва, че сме там. Обещавахе ни хубаво време и прохлада.

Тръгнахме от мястото, на което всяка година се провежда Националният пенсионерски фолклорен събор, то е и началото на екопътеката „Скални манастири“. Преди това се наложи да почистим наоколо. Указателните табели бяха поръчани и доставени от председателя на туристическото дружество Валентин Грънчаров, а боята за маркировка - подарена от ЕТ „Янко Андреев“ - гр. Дулово. По пътя, следвайки пресъхналата някогашна река, окачвахме табелите и поставяхме маркировка върху камъни и дървета. Преходът бе лек и приятен, подходящ и за начинаещи туристи. Върви се през гората, има изкачване, след което се открива невероятна панорама към Канагьола. Поляните са из-

пъстрени с много цветя, ароматите се смесват и уханието следва по целия маршрут. Усещането е, че сме някъде в планината. След около 2 километра ходене видяхме Хайдушките къщи - скален комплекс от църква и няколко монашески килии.

Погледнати отдалече, пещерите в скалата изглеждаха обрасли с гъста растителност. Въоръжени с ножици и машини за рязане на клони, успяхме да достигнем до основата на канарата. Оттук нещата въобще не изглеждаха толкова отчайващи. По една цепнатина, с малко усилие човек може-

ше да се качи до една от килиите в лявата част на скалата. Малко по наядно имаше още една интересна пещера, която бе леснодостъпна. Над нея имаше по-голяма пещера със следи от обработка.

Всичко по пътя бе разчистено и маркирано за бъдещи туристи и природолюбители! За нас, ентузиастите от ТД „Караджата“, удовлетворението е сред природата!

Тръгнахме си с надежда и отправяме призив, всеки един от нас ще отдаде частта от себе си за чистотата и извън собствения си дом, защото практическите действия за опазването на природата чиста са свързани със запазване на баланса в нея.

Ние не спираме до тук, желанието ни е тази екоптека да стане приятна за туризъм и посещавана от жителите на нашата община. Тя, природата, е като храм, като черква - пазете я, обичайте я и често се връщайте при НЕЯ!

Анита ГОСПОДИНОВА

С РАНИЦА ДО „БЕЙОВИТЕ ЗЕБОВЦИ“

ЙОТО ТОДОРОВ е един от най-известните познавачи и краеведи на Тетевенския край и автор на редица пътеводители и публикации по тази тема. Роден е през 1920 г. в Тетевен, завършва естествени науки в Софийския държавен университет, учител в гимназията в Тетевен, заслужил деятел на БТС. В този брой на в. „Ехо“ ви представяме два от маршрутите от неговия пътеводител „Тетевенският край“, плод на дългогодишна и задълбочена изследователска работа. Високо оценен от много планински водачи - експерти, пътеводителите е прекрасно четиво с ценна информация както за природните дадености, така и за културно-историческото наследство в района и е полезно помагало за онези, които искат да посетят този прекрасен кът от България.

Маршрут: Тетевен - ждрелото Подмоля - вр. Трескавец - вр. Острич (2.30 ч.)

Върховете около Тетевен са интересни като декор на долината. Още по-интересни са когато се изкачите до тях. Всяка пътека, всеки връх си имат свои особености, своя красота, свои изгледи. Макар и стръмни, каменисти и неугледни, те леко се преминават. Няма опасност

лъв, той е обект номер едно на иманярите. Техни са легендите за товарите злато, което те търсят и големите поразии, които са нанесли с разкопките си.

Скалната му корона е с височина до сто метра и го опасва от всички страни. По тая причина върхът е бил използван като крепост. Строежите са заемали източната част. Тя представлява амфитеатър. На дъното му е издълбана водосборна яма, на дъното на която напролет има вода. От крепостта сега са запа-

при който се осмисля губенето на височина, като се разглежда интересния феномен - ждрелото Подмоля. Слиза се в долината и се върви по коритото. Пътеката по него стига до друга пътека, която го пресича. В западна посока, през гората и ливади, тя води до Донкин рът. Преминаването на скалния пасаж става по кулоар. Излиза се на самия връх, означен с циментов триангулационен знак. От вр. Трескавец се слиза до източния вход, където личат основите на две стражеви постройки. От северния край на скалите се разглежда долината на р. Градешнишка и ридата Стенето. Като се върви в западна посока се посещава пещерата (надвес) на иманярите. По на запад има пещера с пропаднал таван - образувал се е дяволски мост. От тази пещера, като се върви към южния ръб, ще се намери романтична пътека, която слиза в основата на скалния пасаж. Скалата Ничовото зъбче се заобикаля от западна страна. Под нея има пътека, която в посока изток достига пътя, по който е изкачен върха.

За около 30 минути от с. Бабин-

Много хубаво се вижда вр. Червен. Точно на югоизток е масивът на вр. Вежен. От него на запад ще разпознаете заобления връх на Братаница, до него е седловината Хайдушките камъни и върховете Булованя и Тетевенска баба. Заравнеността е Гола. Картала се различава по скалата. Паскал е малката издатина на билото, до него е Косица. Вдълбнатината е Косишкият превал. Лекото издигане завършва със Свещи плаз. На юг на преден план е цялата Лествица планина. На запад е Трескавец, на северозапад - Близнаците.

Маршрут Тетевен - вр. Петрахиля (2 ч.)

Връх Петрахиля (1179 м.) е най-личният в Лествица планина. Каменният му лоб с височина около 130 м. пръв посреща слънчевите лъчи. От това произлиза името му (от гръцки петрос - камък и хелиос - слънце). Преведено на български значи Слънчев камък.

Върху скалата при подходящо осветление се виждат знаци със

сочина, а хурката останала да напомня за жестокия облог.

Връх Петрахиля има красив, напет вид, особено сутрин, когато го обляят слънчевите лъчи. Характерният му силует се откроява сред околните върхове и може да бъде ориентир от далечно разстояние. Включен е в емблемата на Тетевен. Траките

от объркване, тъй като градът и върховете са постоянно пред погледа. Тетевенци много обичат върховете около Тетевен и галено ги наричат „Бейовите зебовци“.

Трескавец (1151 м.) е най-далечният, най-труднодостъпният и най-интересният от върховете. Заел позата на дремещ

зени основите на двете стражеви помещения при източния вход. Други веществени доказателства са върховете от стрели и копия, парчета битова керамика, хромел от червен пясъчник. Крепостта е била използвана като убежище при нашествие и в по-ново време: при кърджалийското нападение през 1801 г. и при „беглото“ през

1877 г., когато турски отряд обстрелвал Тетевен от Хайдушката поляна. Западната част на върха е карст, който с лек наклон потъва на запад.

Изкачването на връх Трескавец става от две места. За първото изходна точка е с. Бабинци (б.р. до което има асфалтов път от Тетевен). За второто място - югоизточния край на скалите, се използва пътя за Бабинци до асфалтовото отклонение, строено като път за ново гробище. Достига се местността Самарджийското, където има кошара и чешма. Добре е от нея да се налее вода, тъй като до върха няма друга.

От това място може да се продължи по три варианта. Предлагаме онзи,

чи се стига до основата на вр. Острич, а оттам има стръмна пътека до крайната му точка (1069 м.). Островърхият, с правилна форма вр. Острич чудно хармонизира между върховете Трескавец и Червен. От него могат да се видят: на север - ридата Стенето с върховете Явора, Чута и Сокол. На югоизток най-близо е вр. Висок, а по-далеч са Кукуруз и Койнец.

значителни размери. Едни ги виждат като букви, други като хурка с вретено. За тях има следната легенда: „Димо задирял красивата мома Цвята. Тя му предложила изпитание. Ще му пристане, ако забие хурката в сред скалата на Петрахиля. Той се изкачил на върха, спуснал се по въже и забил хурката, но въжето се скъсало и той паднал от шеметната ви-

са свързвали с него почитта си към слънцето и са дали името му. От тях са останали много имена в околностите му като Баланица, Малей, Ръжания, Аполонково, Печи кукла (преведено от славяните).

Изкачването до върха е трудно, макар че разстоянието е късо. От туристическа спалня „Козница“ през местността Балинци, през много стръмния склон, зает от грамада ръбести камъни, се възлиза в посока процепа в южната страна на скалата. Гледката от върха е обширна. Между проядените от външните земни сили варовици расте люляк. Пролетно време радост може да поднесат нацъфтелите кокичета.

Слизането от върха може да стане по южния склон. По долината на Клиндъов дол има пътека до долината на р. Козница.

Б.р. Оттам на един от завоите на асфалтовото шосе край р. Козница продължава последният участък на екопътната „Под пръските на водопада“, която е изградена по проект на Програма ФАР. След около половин час път по живописното течение на реката се стига до красивия водопад „Скока“.

Снимки Георги ГЕОРГИЕВ

МАГИЯТА НА ИСТАНБУЛ

Християнските светини на брега на Златния рог

Посещавал съм многократно Истанбул и в зависимост от програмата обект на внимание са били историческите, археологическите и архитектурни забележителности на града, а в други случаи обекти на християнската религия. Независимо от различията в програмите на туристическите фирми, винаги достойно място е отделяно на посещение то в

българската църква „Св. Стефан“, известна още като Желязната черква

Това е една българска светиня, достойна за уважение.

На 27 декември 2009 г. за първи път имах възможност да участвам в тържествено богослужение в тази църква, чийто патрон е св. Първомъченик и архидякон Стефан. Църквата бе препълнена с богомолци от различни възрастови групи, някои дошли нарочно за този ден от България, други от Гърция, а мнозина от местното население на Истанбул.

Тържественото богослужение се извърши под ръководството на негово високо преосвещенство Русенския митрополит Неофит, придружен от други двама български свещеници.

Българската източноправославна църква впечатлява с бялата си фигура, наподобяваща формата на кораб, кацнал на самия бряг на Златния рог сред обширна зелена поляна. Височината на сградата е 28 м, дължината 24 м и ширината 14 м. Храмът има 6 различни по големина камбани, които в празнични дни призовават богомолците на молитва.

Историята за изграждането на

този източноправославен храм в Истанбул е тясно свързана с борбите за независима българска църква.

В средата на XIX век в Истанбул са живели 45 хиляди българи и в околностите са съществували 36 чисто български села, но нямало нито едно българско училище, нито една българска църква. Българите били принудени да посещават, да се черкуват в гръцките църкви и да слушат молитви и проповеди на гръцки език, от който нищо не разбирали. В многогодишната упорита борба за построяване на българска църква в Истанбул взимат участие редица изтъкнати български възрожденци, но специално за изграждането на храма определен дял има личността на княз Стефан Богориди - българин, роден град Котел. Той дарява мястото за изграждането му. Проектът за строителството на църквата предвиж-

да тя да бъде направена от железни елементи. Причината е вероятността за свлачищни процеси и почвена ерозия, обуславяни от близостта на морето. Друга причина, повлияла сградата да е от метална конструкция, е възможността да бъде разглобена и преместена на друг терен при евентуални неблагоприятни решения на турската държавна администрация. При търсенето на фирма, която да изпълни проекта, най-подходящо се оказва предложението, направено от Драган Цанков, който води преговори с австрийската фирма „Вагнер“. Тя изпълнява проекта през 1895 г. С кораби по Дунав, Черно море и Босфора металната конструкция като отделни детайли е докарана до мястото, където се извършва изграждането. Предложеният от австрийската фирма иконостас не бил одобрен от българските духовници, защото изцяло е отговарял на канона на католицизма. Прието е предложението иконостасът да бъде изработен в Русия от руски иконописци, ръководени от големия руски художник Лебедев. Окончателното обзавеждане и оборудване на църквата с всичко необходимо, отговарящо на канона на източното православие, успешно завършва и на 26 декември 1898 г. църквата е тържествено осветена.

Изографисването на иконостаса може да се счита за шедьовър на руското изобразително изкуство от онова време. Всичко направено тук е от най-високо качество. Трябва да се отбележи наличието на една

уникална, единствена в света икона на Света Богородица

Тя се намира високо над олтара, над иконата на „Тайната вечеря“. Божията майка покровителствено е протегнала ръце над братята Св. св. Кирил и Методий. В скута си държи малкия Христос, който също е протегнал ръчички към светите братя. Богородица е изобразена с корона на главата като небесна царица.

Дворът на църквата представлява малък парк с отлично поддържани алеи, тревни площи и много цветя. Желязната църква „Свети Стефан“ е разположена на по-малко от сто метра от морския бряг, известен като „Златния рог“.

До входната врата на двора са гробовете на български възрожденци, владци и борци за църковна независимост: Иларион Макариополски, Паисий Пловдивски и Авксентий Велешки. За мен бе радостно преживяване, когато Елена Александрова застана молитвено до белораморната плоча над гроба на Иларион Макариополски, нейн родственик от град Елена, от където започва нейното родословно дърво по бащина линия.

В продължение на седем години църквата претърпя сериозни ремонтни и реставрационни дейности. На 7 януари 2018 година в празнична и тържествена обстановка възобновенният храм бе открит за посещения. В тържеството взеха участие Министър-председателят на Република България Бойко Борисов и Президента на Република Турция Ердоган, Вселенският патриарх Вартоломей, Българският патриарх Негово свейшество Неофит и много гости и поклонници от България и Турция.

Срещу църквата се намира триетажната сграда на метоха, строен през 1861 г. Той има 26 стаи и един голям салон. Това е център на българщината със зна-

чителни образователни функции. Тук са пребивавали или по-дълго живели Петко Славейков (където е написал поемата „Извора на белоногата“), Тодор Икономов, Неофит Бозвели, Иларион Макариополски, Георги Сава Раковски и редица други възрожденци и революционери.

Понастоящем някогашният метох е превърнат в много добре уреден и обзаведен музей на българското Възраждане.

На кратко ще отбележа другите обекти, които посетихме през нашата коледна екскурзия.

Българската екзархия

която е по-правилно да се нарича българско църковно настоятелство, е създадена със специален султански ферман на 27 февруари 1870 г. след многогодишни упорити действия от страна на изтъкнати български възрожденци и духовни лица за създаване на самостоятелна българска църква в турската държава. Първият български екзарх Антим I е изпълнявал тази висока функция на духовен ръководител до 1877 г. Поради острия му протест срещу кървавото потушаване на Априлското въстание и последвалите го зверства над българското население той е заточен в Анкара. След освобождението на България от турско робство той е освободен, отива във Видин, където по-късно умира. Екзарх Йосиф е следващият екзарх до 1915 г.

Сега българската екзархия в Истанбул се намира почти в центъра на европейската част на този голям мегаполис. Сградите и двора са запазили своя автентичен вид, въпреки че от всички страни са притиснати от високи бетонни сгради. Посещението в екзархията е възможно и престоят в църквата с добре поддържания с много растителност двор внушават спокойствие и уважение към делото на нашите предшественици.

Вселенската патриаршия

се намира на един от хълмовете в европейската част на Истанбул. На това място тя е от 1601 г. Преди това се е помещавала в малка сграда в непосредствена близост до църквата „Св. София“. Освен канцелариите и битовите сгради, тук се намира и голяма църква „Св. Георги“. Тя впечатлява със златния си иконостас и великолепно изписаните икони на светиите по него. Вляво на иконостаса има голяма икона на Света Богородица, за която разказват, че притежава чудодейна сила. Вляво от нея са разположени три ковчежета с мощите на светиите.

инж. Георги ПЕТРУШЕВ
продължава в следващия брой

Паметниците на Витоша

ЯВОРОВА ПОЛЯНА

Яворова поляна се намира в северозападния, Селимишки дял на Витоша. В най-ниската си част тя започва от кръстовището, където пътеката, идваща от Златните мостове след малката хижа „Луничка“ („Панчо Томов“) се разделя в две посоки. Тази вляво продължава на юг към х. „Еделвайс“. Другата вдясно – в западна посока води към м. Трендафила. В югоизточна посока над м. Яворова поляна постепенно се издига м. Офелиите, където през зимния сезон има малка ски-писта, предназначена за обучение по ски, предимно за деца. В южна посока, малко над Яворова поляна, преминава автомобилният път от м. Офелиите към м. Трендафила и х. „Еделвайс“.

В началото на 30-те години на XX в. у патриотично настроени планинари възниква идеята в района на Яворова поляна да

се обособи **Пантеон на великите българи**. В някои писания това е посочено като Пантеон на безсмъртието, а в други – като Алея на безсмъртието.

Наименованието на поляната се получило от поставената върху голям каменен блок скулптура, изобразяваща главата на Пею Крачолов Яворов. Тя е дело на арменския скулптор Григор Петрович Агаронян, завършил Софийската художествена академия през 1925 г. и ревностен поклонник на поета. Под влияние на атмосферните фактори първоначалната фигура била значително увредена. Същият автор изработва втора скулптура, поставена през 1975 г. върху намиращ се наблизо друг подобен каменен блок.

Недалеч, на стотина метра от паметника на Яворов, в западна посока над пътеката, водеща към м. Трендафила, върху подобен голям каменен блок е поставена каменна скулптура, изобразява-

ща главата на Георги Стойков Раковски, дело на същия арменски скулптор.

Идеята на това красиво място в планината да се създаде ансамбъл от скромни паметници, напомнящи на поколенията за наши предшественици, оставили дълбоки следи в историята и културата ни, е чудесна. Лошото е, че всичко свършило с тези две скромни, безплатно направени творби от арменския скулптор, в знак на признателност към поета Яворов, художествено пресъздал мъката и болката на арменския народ след геноцида, извършен върху него от турската страна.

Изпълненият до краен предел с достойни патриотични изяви и възбуждащи лични преживявания сравнително кратък живот на Пею Яворов завършва трагично и лишаваша съвсем рано България и Европа от един от най-големите им поети.

инж. Георги ПЕТРУШЕВ

ОТ ТУЗЛИТЕ ИЗВИРА ЗДРАВЕ

България е на едно от първите места в света по брой и видове термални минерални извори – над 500 в над 200 хидроминерални находища. Но все още малцина знаят за едно друго нейно богатство – лечебната кал. Най-известни са калонаходищата (тузли) край Шабла, Балчик и Поморие.

В **Поморийското езеро** е едно от най-известните калонаходища на Балканския полуостров и е било ползвано още в древни времена. Лечебната кал, образувана на дъното му, е ценен природен продукт, богат на сероводород, магнезий, хлориди, калций, калий, натрий, сулфати, железни съединения и биологичноактивни вещества. Уникално съчетание на поморийската кал, рапа, луга и морска вода се използва за лечение и профилактика на редица заболявания на опорно-двигателния апарат; периферната и централна нервна система; дихателната система; гинекологични и кожни болести и такива на обмяната на веществата, затлъстяване, при вторични анемии, възстановяване след тежко боледуване и оперативни интервенции. Калолечението има доказано противовъзпалително и обезболяващо действие и стимулира метаболитните процеси в

организма.

Името **Балчишка тузла (Тузлата)** носят калолечебен и балнеолечебен курортен център и две лиманни езера на 4 км от Балчик. Лечебната кал се черпи от двете езера има много добри физико-химични качества: зърнест и фин еднороден строеж, голяма пластичност, карбонатно-силикатен състав и съдържание на сероводород. В балнеоложкия и санаториален комплекс се провеждат калолечебни процедури, хидротермални и морски вани; открити процедури с намазване на тялото с кал при слънчево облъчване (така нар. „египетски метод“) и др. В детския специализиран санаториум се лекуват деца до 14 г. с проблеми на двигателната система.

Шабленската тузла се намира на 6 км от гр. Шабла и представлява солена лагуна, образувана от просмукването на солени морски води под пясъчните дюни и изцяло отделена от морето с пясъчна коса. Средната дълбочина на езерото е 0,6 м. Тук се срещат 13 вида редки и застрашени растения и 41 вида гнездящи птици.

Във водния баланс на Шабленското солено езеро участват морски и пресни подземни води от сарматски варовици, които излизат на повърхността. Благодарение на тях водната покривка над калището се задържа и го предпазва от окисляване. В продължение на хилядолетия водната флора и фауна са допринесли за формирането на лечебна кал с уникални качества.

exo

СЪБОРЪТ ЗА КУПА „КЮСТЕНДИЛСКА ПРОЛЕТ“ СЕ ПРЕВЪРНА В ПРАЗНИК НА ОРИЕНТИРАНЕТО

Тазгодишното издание на традиционната купа по ориентиране **„Кюстендилска пролет“** се проведе по доста необичаен и оригинален начин. За пръв път състезанието бе организирано в два дни. Първият ден се състоя парково ориентиране в прекрасния парк „Рила“ в Дупница. При отлична организация, слънчево време, подходящи маршрути и прекрасна финална зона („Барбекютата“) над 200 състезатели от 25 клуба в страната преминаха всички препятствия, заложили от организаторите от спортен клуб по ориентиране „Руен – 92“ към ТД „Осогово“, Кюстендил.

И вторият състезателен ден изненада приятно състезатели, които се увеличиха, тъй като районът (на запад от с. Слокощица, община Кюстендил) подложи на тест както физическата, така и техническата под-

готовка на ориентировачите.

Най-атрактивно беше участието на най-малките – петдесетина момчета и момичета под 10-годишна възраст, които се състезаваха по трасета от 600 м (и в два дни); другите възрастови групи бяха в диапазон от 12 до 75 години (с дължини на маршрутите от 1,2 км до 5 км – група Елит 21 г.).

Умората от тежките трасета беше налице, но и задоволството от отличната организация бе пълно. Всички очакваха последния етап на състезанието – награждаването.

Комплексен победител стана отборът на „Валди“ – София, следван от НСА – СиВен – София и СКО „Руен-92“ – Кюстендил. Традиционните купи, които им бяха връчени, бяха пълни с черешки. Специалният приз „Румен Йорданов“ бе спечелен от Цветан Тодоров от СКО „Бегун“ към ТД „Родни балкани“ – Варна.

Освен общините Кюстендил и Дупница, голяма помощ оказаха фирмите „АН MARKET“ и GPS control, ТД „Осогово“, кюстендилските „Вади“, „Нестандарт“ ООД, Struma Fruit, Сдружение „Академията“ и много други приятели на ориентирането в градовете Кюстендил и Дупница, за което СКО „Руен-92“ им благодариха сърдечно.

По време на събора се предлагаха безплатна скара и напитки. Освен обичайните медали, имаше парични и предметни награди за победителите, осигурени от спонсорите. Всички малчугани под 10 години получиха черешки.

Благодарение на всички участници тазгодишният **Събор по ориентиране в парк „Рила“ за черешова купа „Кюстендилска пролет“** се превърна в истински празник на ориентирането.

Георги БУРГОВ –
треньор на СКО „Руен - 92“ –
Кюстендил

КНИЖНА ЛАВИЦА

НАСКОРО ИЗЛЕЗЕ ОТ ПЕЧАТ КНИГАТА

„Истории за началото на планинарството в България“.

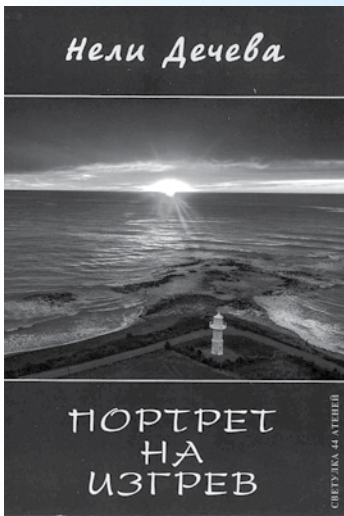
С нея пътувате във времето, за да проследите корените на българското планинарство, които са и начало на българския алпинизъм, планински туризъм, значителна част от реално практикуваните екстремни спортове и природолюбителската култура. Тя разглежда хронологично **важни събития от българската планинска история**, разказани с безценната помощ на хроникъра на българския алпинизъм и притежател на най-солидната архивна колекция по темата – **доц. Сандю Бешев!**

Изданието може да бъде намерено в **разпространителската мрежа** в цялата страна и търговските обекти на OMV, Shell, Лукойл, InMedio, CIELA, ХЕЛИКОН, Greenwich, магазини „Стената“, Board Shop, Camping Rocks, може да го поръчате и в shop.360mag.bg

Цена 29,90 лв с ДДС

ПОРТРЕТ НА ИЗГРЕВ

Нели Дечева е дългогодишен редактор и зав. отдел „Литература, изкуство и култура“ (1987 - 1992) на вестник „Ехо“ и други централни периодични издания, носител на първа награда в конкурса „Сто книги“ и наградата на СБП за най-добра книга (1997 г.). Освен журналист тя е и поетеса и есеист.

В наскоро издадената нейна книга „Портрет на изгрев“ са събрани няколко поетични сборника: „Орфей в Рим“ (за Борис Христов), „Подслушана тишина“, „Песни и мълчания“, „Ако покоя разтревожа“, „Дъжд през октомври“ и „Земни небеса“. Те обединяват лирика и есета за живота, природата и родината. „Нещо повече, пише Иван Есенски, Дечева борави смело и императивно с казуси, които ежедневие то ни по някакъв уж „дипломатически“ съображения премълчава, а те се отнасят до собствената ни история, до съществуването на страната и народа ни.“

Цена 15 лева

Книгата може да си поръчате на тел. 0875240215

ПОЧИНА ПРОФ. ГЕОРГИ ЩЕРЕВ

Българският алпинизъм осиротя с още един голям алпинист. След кратко боледуване на 15 юни т.г. почина професор Георги Щерев. Роден на 24 декември 1929 г. в град Пловдив, той отдава целия си живот на спорта и най-вече на алпинизма. В родния си град завършва средно образование във Физкултурния техникум, а след това висше образование във ВИФ „Г. Димитров“, днес НСА. В продължение на много години работи като асистент, главен асистент и доцент в катедра „Туризм – алпинизъм“, като предава богатия си опит на десетки специалисти. Последните десет години Георги Щерев прекарва в УНСС, където става професор.

Като научен работник разработва редица теми от техниката, тактиката и теорията на алпинизма. Осве по-силни обаче са изявиите му в практическата дейност като алпинист, осъществил редица сложнотехнически изкачвания на върховете на Рила, Пирин и Стара планина. Една от най-емблематичните му премиери е турът „Веждите“ на връх Злия зъб, прокаран в партньорство с друга легенда на родния алпинизъм – проф. Георги Атанасов.

За големите му успехи е удостоен със званията „Заслужил майстор на спорта“, „Заслужил деятел на БТС и „Заслужил треньор“. А от Държавния съвет е удостоен с орден „Народна република България – II степен“.

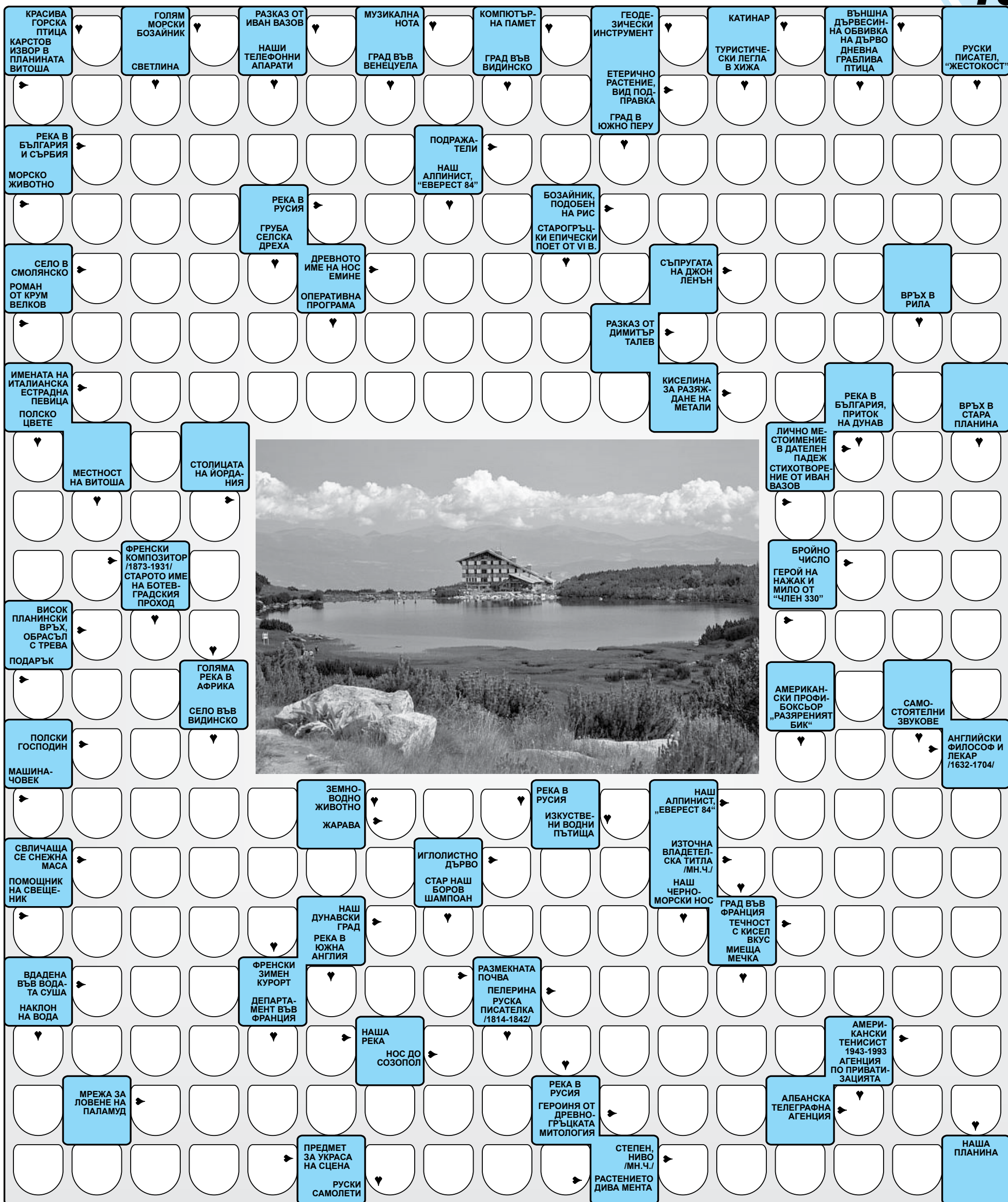
Поклон пред светлата му памет!

от БФКА и многобройните му приятели

откри
**ДАРИТЕЛСКА
КАМПАНИЯ**
за набиране на
финансови средства за
ОТПЕЧАТВАНЕ НА ВЕСТНИКА
чрез банкова сметка: BG71
STSA 9300 0012 4857 19 в
банка ДСК, Румен Драганов -
изпълнителен секретар на БТС.

ОБЯВЯВА КОНКУРС ЗА НАЙ-ОРИГИНАЛНА СНИМКА НА ТЕМА:
ДЕ Е БЪЛГАРИЯ!

Първите три най-добри снимки ще бъдат наградени и публикувани на страниците на вестник „Ехо“!

РЕЧНИК: ВАЛЕРА, ГАН, ГАР, ИКА, ИНО, КАМ, КОКЕ, КОРЕЛАТИ, ЛА МОТА, НИЛИН, НОН, ОЛИМ, РЕЛ.

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ

ВОДОРАВНО: Живата вода. Анасон. Нишава. Имитатори. Миди. Олим. Каракал. Гела. Емона. Оно /Икоко/. "Село Борово". "Рита Павлова". Ел. Теб. Аман. Кучо. Ке. Ново село. Та. Аба. Тин. Гар. Саво. Оп. Кам. Валера. Жва. Ан. До. Имов /Георги/. Елани. Дякон. Бенел. Очет. Нос. Кал. Наметало. Панера. Аралина. Аш /Апър/. Се. Енот. Катанец. Ла Мота /Джаке/. Сокол. Тополовица. Ал. Кора. Ирек. Корелати. Илгин /Павел/. Ботев. Витоша.

В САЙТА НА БТС -
www.btsbg.org

можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС.

Планинска
спасителна служба
www.pss-bg.bg
при нещастен случай,
дежурни телефони
112, 1470

02 963 2000 - Стационарен телефон на централен денонощен пост

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

ГЛАВЕН РЕДАКТОР - доц. д-р Румен Драганов; отговорен редактор - Петя Иванова - piva7nova@gmail.com, 0882966316; редактор - Емилия Матеина - emateina@gmail.com, 0882966134
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров; проф. д-р Витан Влахов; доц. Сандю Бешев - алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев; Елисавета Гърванова - м.с. по алпинизъм, Константин Койнов - ориентировач, Българска федерация по ориентирание, Алексей Жалов - председател на Балканския спелеоложки съюз
Графично оформление и предпечат: Едит Павлова

Издава: Български туристически съюз

Адрес на редакцията:
1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427
Тел: 02/ 93 00 680; ISSN-0205-0943
e-mail: exobts@gmail.com ; www.btsbg.org

Срокът за приемане на материали е до 20 число на съответния месец
Ръкописи не се приемат.

Уважаеми читатели,
В този брой ще ви представим нашите програми в български планини. Заповядайте, докоснете се до красивата ни природа, освободете се от напрежението ежедневието, релаксирайте и си върнете доброто настроение и усмивката.

ПОЧИВКИ, ЕКСКУРЗИИ И ЕКСКУРЗИОННИ ЛЕТУВАНИЯ

В БЪЛГАРИЯ

За повече подробности и детайли по предложените почивки и екскурзии посетете сайта на БТС или се обадете на тел. 0882 966 320 – Тони Ушева

РОДОПИ

Мистика в Родопска планина По стъпките на Орфей и тайнството на Хадес, резерват „Шабаница“, Чаирски езера и с. Мугла.

Дати: всяка неделя от 27 юни до 29 август
Цена: 315 лева. Отстъпка за учаци - 20 лв. Цената включва: 1 нощувка в семеен хотел в Широка лъка, 1 нощувка в хотел в с. Мугла, 2 нощувки в х. Чаирски езера, 2 нощувки в х. Триградски скали. Хранене от закуска в ден втори до закуска в ден седми, планинска застраховка и планински водач.

Програмата по дни: първи ден: Широка лъка. Втори ден: Широка лъка – трансфер до с. Гела – изкачване до един от обзорните родопски върхове – Орфей (2188 м.н.в.) и преход до с. Мугла. Трети ден: с. Мугла – с. Чамла – пешеходен преход до Чаирски езера. Четвърти ден: почивка и разходка до резерват и връх Шабаница. Пети ден: Чаирски езера – Триград – посещение на пещера Дяволско гърло и Триградското ждрело. Шести ден: Триград – посещение на Ягодинската пещера. Седми ден: отпътуване.

Родопски чудеса около с. Арда

Дати: Всяка неделя от 20 юни до 22 август
Цена: 339 лева. Отстъпка за учаци - 20 лв., цена за деца до 12 г. - 289 лева.

Цената включва: 6 нощувки в семеен хотел в с. Арда; хранене от вечеря в ден първи до закуска в ден седми, планинска застраховка и планински водач.

Програмата по дни: първи ден - посещение на пещера Ухловица. Връщане до транспорта, придвижване до с. Арда и настаняване в хотела - изходна точка на седемдневното родопско приключение. От втори до седми ден - разходки, преходи до природни, архитектурни и исторически забележителности. Седми ден: посещение на Агушевите конаци в с. Могилица, крепостта край село Кошница и каньонът Гърло до нея. Отпътуване.

Родопска почивка на Чаирски езера Дъхава и мистична Родопска планина!

Дати: всяка неделя от 20 юни до 22 август
Цена: 339 лева. Отстъпка за учаци - 20 лв., цена за деца до 12 г. - 289 лева.

Цената включва: 6 нощувки в хотел в с. Арда, хранене от вечеря в ден първи до закуска в ден седми, планинска застраховка и планински водач.

Първи ден: пристигане в хижа Чаирски езера и настаняване. Вечерта – начертаване на план за идните дни! От ден втори до ден пети ще обходим този прекрасен район на Родопите. Предстоят вълнуващи срещи с тайнствени кътчета, чудни пътеки и върхове, добри хора в с. Мугла и приключение в „Кралство Чамла“. Само с нас ще имате привилегията да посетите резерват „Шабаница“ и да избягате за кратко в гръцко ... Подарете си емоция, енергия и сила! Шести ден: Триград – посещение на ждрелото и пещерите в района. Отпътуване.

СТАРА ПЛАНИНА

Най-доброто от Централен Балкан

Дати: 11 юли, 25 юли, 8 август, 22 август
Цена: 365 лева. Отстъпка за учаци - 20 лв. Цената включва: 4 нощувки в хижи, 2 нощувки в хотел, хранене от вечеря в ден първи до закуска в ден седми, планинска застраховка и планински водач.

Програмата по дни: първи ден: град Клисурса – х. Ехо, настаняване. Втори ден: вр. Козя стена – Беклемето. Поход към хижа Козя стена, кратка почивка, посещение на най-малкия резерват в НП „Централен Балкан“ – „Козя стена“, пристигане в хотел. Вечеря и нощувка. Трети ден: преход - з. Орлово гнездо – х. Дерменка – х. Добрила, вечеря и нощувка. Четвърти ден: х. Добрила – Алпийско било – з. Ботев. Нощувка на заслон

Ботев. Пети ден: преход до х. Мазалат. Шести ден: чай на х. Партизанска песен, изкачване до Географският център на България, обяд на хижа Узана, преход до прохода Шипка, настаняване в хотел. Вечеря и нощувка. Седми ден: отпътуване.

От Шипка до Сучурум

Дати: 4 юли, 18 юли, 1 август, 15 август
Цена: 335 лева. Отстъпка за учаци - 20 лв. Цената включва: 6 нощувки в хижи, хранене за дните на летуването – закуска, обяд и вечеря, планинска застраховка и планински водач.

Програмата по дни: първи ден: проход Шипка – х. Узана, настаняване в хижата. Втори ден: Географският център на България – вр. Исполин, връщане в хижата, вечеря, нощувка. Трети ден: х. Узана – х. Мазалат. Четвърти ден: х. Мандрата – вр. Марагидик. Пети ден: изкачване на връх Голям Кадемлия. Шести ден: изкачване на връх Ботев. На обяд ще се качим на Юмрукчал, спускане до х. В. Левски. Седми ден: по пътеката на Стара река, водопад Сучурум, отпътуване.

ИЗКАЧВАНЕ НА ЛИЧНИТЕ РИЛСКИ ВЪРХОВЕ ИРЕЧЕК (2852 м) И ДЕНО (2790 м) - 10 ЮЛИ (събота)

Цена: 70 лв. Включва: придружаващ транспорт, лифт в двете посоки, планинска застраховка, професионален планински водач, организационни разходи.

ИЗКАЧВАНЕ НА ВРЪХ ЙОСИФИЦА В ЦЕНТРАЛНА РИЛА (2696 м) - 11 ЮЛИ (неделя)

Цена: 65 лв. Включва: придружаващ транспорт, професионален планински водач, планинска застраховка, организационни разходи.

ЕДНОДНЕВЕН ТРАВЕРС НА ТРИОТО: ПОПОВА КАПА – КУПЕНИТЕ – ЛОВНИЦА СРЕД АЛПИЙСКИЯ „СТАДИОН“ НА БЪЛГАРИЯ - 17 ЮЛИ (събота)

Цена: 65 лв. Включва: придружаващ транспорт, планинска застраховка, професионален планински водач, организационни разходи.

ЕДНОДНЕВНО ИЗКАЧВАНЕ „ПЪПА“ НА РИЛА – ВРЪХ КАНАРАТА (2691 м) И ВРЪХ – РЕДЖЕПИЦА (2678 м) - 18 ЮЛИ (неделя)

Цена: 75 лв. Включва: придружаващ транспорт, планинска застраховка, професионален планински водач, организационни разходи.

ИЗКАЧВАНЕ ПЪРВЕНЦИТЕ НА СЛАВЯНКА И БЕЛАСИЦА И НА ВУЛКАНА КОЖУХ КРАЙ РУПИТЕ 22 – 25 ЮЛИ (четвъртък-неделя)

Цена: 255 лв. Включва: придружаващ транспорт, три нощувки в хижа, застраховка, професионален планински водач, организационни разходи.

ТЕСНОЛИНЕЙКАТА ОТБЕЛЯЗА 100-ГОДИШЕН ЮБИЛЕЙ

Със специален влак, теглен от парен локомотив, БДЖ и Гражданско сдружение „За теснолинейката“ отбелязаха 100-годишния юбилей от започването на строежа на теснопътната жп линия Септември-Добринище. Началото на изграждането на линията е дадено през пролетта на 1921 г. и 100 години по-късно се определя като архитектурен шедевър и чудо на инженерната мисъл.

На 6-и юни т.г. атракционният влак пътува по първата открита отсечка на линията от Септември до Велинград, и след престой от малко повече от два часа в курортния град отпътува обратно за Септември.

Допълнителна атракция към пътуването бе присъствието на народни певци от фолклорната формация „Магическите гласове на България“, които

заедно с нейния създател Нина Николина избраха да бъдат част от отбелязването на годишнината с импровизиран концерт от акапелни изпълнения, именуван „Песента на теснолинейката“.

По време на престоите на гара

Цепина, където се намира и Музеят на теснолинейката, както и на гара Долене, пътуващите във влака се насладиха на изпълненията на Нина Николина и певците от „Магическите гласове на България“ сред спиращи дъха

местности с изключително добра акустика.

Още на гара Септември любителите на теснолинейката бяха посрещнати от народните певци в автентични носии от различни региони и с изпълнение на някои от най-популярните фолклорни песни. По време на пътуването Нина Николина и другите изпълнители от „Магическите гласове на България“ беседваха с пътниците върху текстовете на стари народни песни, разказваха истории, изпяха акапелно някои от класическите обработки на едни от най-красивите български народни песни.

Вокалната формация „Магическите гласове на България“ е създадена от певицата Нина Николина през 2017 г., известна със своя интерес към българския фолклор от години. Мисията на вокалната формация е да представя българския фолклор по интригуващ и нестандартен начин, да намират и изпълняват стари български песни и да търсят начини да направят тези песни познати и слушани от новите поколения българи.

Пътуващият концерт в теснолинейката между гарите Септември и Велинград предизвика интереса и на италианската културна платформа Italiens PR. „Добрите идеи носят успех, споделен с тези, които вярват в идеите“, коментира създателката на портала в социалните мрежи.

президентът на БДЖ